TÖB-DER

Örgütlenme ve Eğitim Çalışmalarımız

Türkiye öğretmenlerinin en güçlü meslekî demokratik mücadele örgütü TÖB — DER, 12 Mart döneminin getirdiği anti-demokratik yasalara, son günlerde hükümetin istifasıyla daha da artan baskı ve saldırılara karşın her geçen gün biraz daha gelişip güçlenmektedir.

Yaşama ve çalışma koşulları günden güne bozulan Türkiye öğretmenleri her gün daha fazla örgütlenme gereğine inanmakta, örgütlü mücadelenin bilincine varmaktadırlar. Türkiye öğretmenlerinin sosyal, siyasî baskılara, faşizan saldırılara, bozuk eğitim sistemine ve sömürü düzenine karşı yürüttükleri meslekî ve demokratik mücadele daha ileri boyutlara ulaşmıştır. Türkiye öğretmenlerinin meslekî ve demokratik mücadele örgütü TÖB — DER, bugün 540 şubeye ve doksanbin üyeye sahip güçlü bir örgüt haline gelmiştir.

TÖB — DER'in yurt düzeyinde sürdürdüğü eğitim ve örgütlenme çalışmaları bundan böyle daha programlı ve etkin bir biçimde yapılacaktır. TÖB-DER'in yaptığı çeşitli bölge toplantılarına, seminerlerine onbinlerce öğretmen katılmaktadır. Bu toplantılarda bozuk eğitim düzeni eleştirilmekte, ülkemizin çıkarlarına ve halkımızın özlemlerine uygun ulusal, çağdaş, demokratik bir eğitim istenmektedir. Meslek ve özlük sorunlarını yurt ve dünya sorunlarından soyutlamadan ele alan konuşmacılar, demokratik hakların ve 12 Mart'tan sonra geri alınan sendikal hakların yeniden kazanılması için örgütlü mücadelenin gerektiği üzerinde durmaktadırlar.

Son olarak yapılan eğitim-örgütlenme çalışmalarımız kısaca şöyledir:

27.10.1974 günü İzmit Şubemizin Genel Kurul toplantısı yapıldı. Olgun bir hava içinde geçen toplantıya Merkez Yürütme Kurulu üyesi İlhan Alkan, Yönetim Kurulu üyesi İbrahim İşyar ve Genel Başkan Ali Bozkurt katıldılar. Toplantıda bir konuşma yapan genel başkan çeşitli özlük meslek ve eğitim sorunlarına değindi, genel merkez çalışmaları hakkında bilgi verdi.

28.10.1974 günü civar şubelerimizin temsilcilerinin de katılması ile Düzce Şubemizde bir söyleşi toplantısı yapıldı. Toplantıda Yönetim Kurulu üyesi Yaşar Varış, İlhan Alkan, Ali Bozkurt birer konuşma yaptılar.

29.10.1974 günü Sakarya'da bir seminer yapıldı. Toplantı şube başkanı Sedat Ege'nin açış konuşmasıyla başladı. Daha sonra üyelerimizden Nail Tuncer, Ömer Duru, Hasan Fehmi Güneş, Yaşar Varış, İlhan Alkan ve Ali Bozkurt birer konuşma yaptılar. Bozkurt, ilgi ile izlenen konuşmasında örgütlenmenin gereğinden ve yararlarından

(Devamı Sayfa 23'te).

BU SAYIDA

TÖB — Der Bölge Seminerleri 2
Şubelerimizden Haberler 3
Haberler 4
Geri Kalmışlığın Hakkı : *Mümtaz SOYSAL* 10
Almanya'da Çöpçülerimizin : *F. Hüsnü DAĞLARCA* 12
Ulusal Kaynaklar Kongresi 13
Kara Düzen Niçin Oynatılmaz : *Muzaffer İZGÜ* 16
Birler Çengelli mi Olmalı, Çengelsiz mi? *Salih BAŞER* 17
Can Çekişen Emperyalizm : *Burhan BİBER* 18
Kapitalist Genişletilmiş Yeniden Üretim ... 20
Devlet Güvenlik Mahkemeleri : *Halit ÇELENK* 21
Dostlar Tiyatrosunun Yeni Çalışma Düzeni 24

TÖB - DER BÖLGE SEMİNERLERİ

1 — 18-19 Ekim 1974 günü yapılan Töb-Der Yönetim Kurulu 11. Olağan toplantısında alınan karar gereğince düzenlenen 1. dönem bölge seminerleri 9 Kasımda başlayıp 11 Ocak 1975 günü sona erecektir.

2 — Seminerlerin programı (günleri, yerleri ve genel merkezden katılacak görevliler) aşağıdadır.

3 — Seminerlerde bu dönem işlenecek konular;

a) Eğitim, örgütlenme özlük sorunlarımız.
b) Emperyalizm, bağımsızlık, faşizm ve demokrasi.

4 — Seminerlerimiz herkese açıktır. Tüm üyelerimiz öğretmenlerin ve halkın katılması için gerekli çabayı gösterecektir.

5 — Bu seminerlerin değerlendirilmesi, 13-14 Ocak 1975 günü toplanacak olan yönetim kurulunda yapılacaktır.

6 — Seminerlerle ilgili her türlü hazırlığın eksiksiz yapılmasında bölge temsilcilerimizin, şube yöneticilerimizin ve tüm üyelerimizin gerekli titizliği göstermelerini önemle rica ederiz. Saygılarımızla.

TÖB—DER
MERKEZ YÜRÜTME KURULU

Günü	Yeri	Genel Merkez Görevlisi
1 — 29 Ekim 1974	ADAPAZARI	ALİ BOZKURT — İLHAN ALKAN
2 — 9 Kasım 1974	DÜZCE	BİNALİ SEFEROĞLU — SABRİ KESKİN
3 — 9 Kasım 1974	SAMSUN	İLHAN ALKAN — FEVZİ ÇİMEN — ŞABAN SEZEN
4 — 10 Kasım 1974	SİNOP	İLHAN ALKAN — FEVZİ ÇİMEN
5 — 16 Kasım 1974	İZMİT	AVNİ AYTAN — BURHANETTİN BİBER
6 — 16 Kasım 1974	BİLECİK	ALİ BOZKURT — BİNALİ SEFEROĞLU
7 — 23 Kasım 1974	URFA	İLHAN ALKAN — AVNİ AYTAN
8 — 24 Kasım 1974	KONYA	CEMİL ÇAKIR — FEVZİ ÇİMEN
9 — 30 Kasım 1974	SİİRT	BURHANETTİN BİBER — SABRİ KESKİN
10 — 30 Kasım 1974	K. MARAŞ	CEMİL ÇAKIR — AVNİ AYTAN
11 — 30 Kasım 1974	ISPARTA	BİNALİ SEFEROĞLU — İLHAN ALKAN —ALİ BOZKURT
12 — 1 Aralık 1974	BURDUR	BİNALİ SEFEROĞLU — İLHAN ALKAN —ALİ BOZKURT
13 — 7 Aralık 1974	MUĞLA	SABRİ KESKİN — BİNALİ SEFEROĞLU
14 — 7 Aralık 1974	SALİHLİ	BURHANETTİN BİBER — AVNİ AYTAN
15 — 8 Aralık 1974	BALIKESİR	FEVZİ ÇİMEN — ŞABAN SEZEN — İLHAN ALKAN
16 — 14 Aralık 1974	ADANA	BURHANETTİN BİBER — CEMİL ÇAKIR
17 — 14 Aralık 1974	ANTALYA	BİNALİ SEFEROĞLU — FEVZİ ÇİMEN
18 — 15 Aralık 1974	BOLU	İLHAN ALKAN — AVNİ AYTAN
19 — 15 Aralık 1974	ŞİLE	SABRİ KESKİN — ŞABAN SEZEN
20 — 15 Aralık 1974	GAZİANTEP	CEMİL ÇAKIR — BURHANETTİN BİBER
21 — 25 Aralık 1974	SEYDİŞEHİR	BİNALİ SEFEROĞLU — SABRİ KESKİN
22 — 26 Aralık 1974	ERZİNCAN	AVNİ AYTAN — ŞABAN SEZEN
23 — 28 Aralık 1974	KARTAL	CEMİL ÇAKIR — BİNALİ SEFEROĞLU
24 — 4 Ocak 1975	DENİZLİ	ALİ BOZKURT — FEVZİ ÇİMEN
25 — 4 Ocak 1975	BURSA	BURHANETTİN BİBER — SABRİ KESKİN
26 — 5 Ocak 1975	İZMİR	İLHAN ALKAN — ŞABAN SEZEN
27 — 5 Ocak 1975	YALOVA	AVNİ AYTAN — BİNALİ SEFEROĞLU
28 — 5 Ocak 1975	AKŞEHİR	CEMİL ÇAKIR
29 — 11 Ocak 1975	İSTANBUL	ALİ BOZKURT — FEVZİ ÇİMEN — CEMİL ÇAKIR

ŞUBELERİMİZDEN HABERLER

GÜLŞEHİR ŞUBEMİZİN ÖRGÜTLENME ÇALIŞMALARI

Gülşehir Şubemiz örgütlenme çalışmalarını planlı bir biçimde sürdürmektedir. Şubemiz üyeleri ekipleri halinde köyleri taramakta ve buralarda çalışan meslektaşlarımızın şubemize üye olmalarını sağlamaktadır. Bu çalışmalar sonunda şubenin üye sayısı kısa zamanda artmıştır.

HAKKARİ ŞUBEMİZİN ÇALIŞMA KOLLARI

6.10.1974 günü kongresini yapan Hakkari Şubemiz örgütlenme ve halkla ilişkilerini daha iyi yürütebilmek amacıyla aşağıdaki kolların kurulmasına karar vermiştir:

1. Tiyatro ve folklor kolu
2. Kitaplık ve genel kültür kolu
3. Halkla ilişkiler ve haberleşme kolu
4. Gezi kolu.

OSMANİYE ŞUBEMİZİN ÇALIŞMALARI

Osmaniye Şubemiz tüzüğümüz doğrultusunda eğitim çalışmalarının ilk bölümünü planlıyarak uygulamaya başlamıştır. 13 Ekim 1974 ile 22.12.1974 tarihleri arasında yapılacak seminerler aşağıdaki konularda yapılacaktır: Kooperatifçilik, Atatürk Günü, Anayasanın Tanıtılması, Örgütlenme Sorunu, Amir-Memur İlişkileri, Çağdaş Eğitim Anlayışı, Geri Kalmışlığımızın Nedenleri, Öğretmen-Halk İlişkileri.

ÇAY ŞUBEMİZİN ÇALIŞMALARI

Örnek çalışmalarını sürdüren Çay Şubemiz, örgütlenme çalışmalarını hızlandırmıştır. Bir mektup yayınlarak öğretmenleri TÖB — DER'e üye olmaya çağıran şubemiz yönetim kurulu köylere giderek buralarda çalışan öğretmenleri örgütlemektedir.

Çay Şubemiz ayrıca kitaplık ve bir de kitap kulübü kurmuştur. Çay Öğretmenler Derneği de 6.10.1974 günü yaptığı olağanüstü genel kurul toplantısında TÖB—DER'e dönüşme kararı alarak kendini feshetmiştir.

KONGRELERİNİ YAPAN ŞUBELERİMİZ

TAVŞANLI : Başkan Numan Altınsoy, Yazman Mahir Yörük, Sayman Mehmet Köse, Üye Hülya Yener, Üye Hüsamettin Demirel.

SAMSUN : Başkan Fahrettin Demir, Yazman Azmi Akı, Sayman A. Kadir Temurtekin, Üye Seyfi Bilen, Üye Burhan Aksakal.

AMASYA : Başkan Nihat Eren, Yazman Feyzullah Gürses, Sayman H. İbrahim Türk, Üye Cengiz Çekdemir.

ULUBEY : Başkan Kemal Okyay, Yazman Mesut Sülük, Sayman Erol Yasa, Üye Mevlüt Sayın, Üye Gülay Akarsu.

İKİZDERE : Başkan Mehmet Kalkancı, Yazman Yunus Ekşi, Sayman Kemal Baysal, Üye Zekiye Kalkancı, Üye Kasım Mütj.

AFŞİN : Başkan Şükrü Binboğa, Yazman A. Kemal Dağlı, Sayman Mehmet Bıçak, Üye İbrahim Erdoğan, Üye Cuma Firik.

ZİLE : Başkan Salman Poyraz, Yazman Aziz Çınar, Sayman Talip Ocak, Üye Hüseyin Elibol, Üye İlhan Türkyılmaz.

KİLİMLİ : Başkan Mustafa Yıldız, Yazman Bahar Pekuysal, Sayman Yıldız Ergünlü, Üye Ekrem Yıldız, Üye Mustafa Kaya.

DURSUNBEY : Başkan Ahmet Özaydın, Yazman Nedim Gürçay, Sayman Ali Özdemir, Üye Mehmet Bozoğlu.

AFYON : Başkan İsmail Akın, Yazman Bekir Çavuş Kılıç, Sayman Nedim Yavuz, Üye Ömer Korkmaz, Üye Yılmaz Mızrak.

ACIPAYAM : Başkan Niyazi Batur, Yazman Zekai Özcan, Sayman Affan Önüt, Üye Yalçın Eraydın, Üye İzzet Gülmez.

HOPA : Başkan Altan Küçükler, Yazman Vural Ural, Sayman Naci Turan, Üye Cemal Arguvan, Üye Nejat Ersoy.

ALANYA : Başkan Talat Çağlar, Yazman Engin Sümer, Sayman Mustafa Ulusoy, Üye Kerim Çetin, Üye Ahmet Ceylan.

KURUCAŞİLE : Başkan Remzi Kunduracı, Yazman Aydın Kuyumcu, Sayman Mualla Yavuzdoğan, Üye Cevat Koçak, Üye Mehmet Naim.

MAÇKA : Başkan Cebbar Yavuz, Yazman A. Kemal Çubukçu, Sayman A. Cevat Eyüpoğlu, Üye Osman Yavuz, Üye Fethi Ataç.

HINIS : Başkan İ. Refik Cerit, Yazman Hanefi Şahin, Sayman Osman Matrak, Üye Mahmut Birtek, Üye Salim Özen.

SULUOVA : Başkan Yaşar Kara, Yazman Osman Baykurt, Sayman Ahmet Çelik, Üye Hamdi Güngör, Üye Seyit Ahmet Soylu.

HAKKARİ : Başkan Ahmet Gültekin, Yazman Hüseyin Özer, Sayman Yahya Balık, Üye Şevket Toğan, Üye Kemal Kaçmaz.

ŞARKÖY : Başkan Denizer Kenter, Yazman Kemalettin Aydın, Sayman Şerif Buran, Üye İlker Karaduman, Üye Aziz Kaya.

haberler

SEVİNÇ'İN DİL SERGİSİ

Kars Şubemiz üyesi ve Kars İlköğretim Müfettişlerinden Emil Sevinç, 26 Eylül Dil Bayramı dolayısı ile Kars Eğitim Araçları Merkezi Başkanlığı ile de işbirliği yaparak on gün süreli bir «DİL DEVRİMİ SERGİSİ» açmıştır. Kars'ta ilk kez böyle bir sergi açılmaktadır. Sergide resim, yazı ve türlü belgelerle «Atatürk ve Türk Dili», «Türk Diline Emek Verenler », «Dil Sorunları », «Türk Dil Kurumu Tanıtma Yayınları» gibi konular işlenmiştir.

Sevinç, 10 Kasımda bir de «Atatürk Devrimleri» sergisi açacaktır.

ÇÖMEZ'İN ÜZERİNE ARABA SÜRÜLDÜ

Şereflikoçhisar Karandere Köyü Öğretmeni İsmet Çömez Ali Arman ve MHP'li olduğu söylenen şöfor Oktay Ar tarafından kıyasıya dövülmüştür. Saldırganlar Çömez'in üzerine önce ezmek için araba sürmüşlerdir. Çömez'e beş gün «çalışamaz» onbeş gün de «iyi olur» raporu verildiği halde ilgililer saldırganlar hakkında hiç bir işlem yapmamaktadırlar.

TERZİ DÖVÜLDÜ

Aksaray Helvadere Kasabası İlkokulu Öğretmeni Bahattin Terzi, 10.10.1974 günü görevi başında okul müdürünün kışkırttığı Şifa Tabanlı tarafından dövülerek komaya sokulmuştur. Terzi daha sonra hastahaneye kaldırılmıştır.

MALKARA'DA BİR ÖĞRETMEN DÖVÜLDÜ

Malkara Karamurat Köyü İlkokulu Öğretmeni Mustafa Sevil, 27.9.1974 günü Basri Çağlayan adındaki kişi tarafından dövülmüştür.

CEYHAN'DAN SAİMBEYLİ'YE SÜRÜLDÜ

Ceyhan Lisesi Fizik Öğretmeni Kazım Yılmaz, il disiplin kurulu kararıyla Saimbeyli Lisesine sürülmüştür. Okul yöneticilerinin tek taraflı ve olumsuz tutumları yüzünden sürülen Yılmaz Ceyhan Şubemizin üyesidir.

Ceyhan Lisesi yöneticileri bir yandan öğretmenlerin okula kitap ve gazete getirmelerini yasaklarken, öte yandan yakalarına bozkurt rozeti takan kişileri korumaktadırlar.

JANDARMA KAYA'YI DÖVDÜ

Kepsüt Recepköy İlkokulu öğretmeni Şahin Kaya, 4.10.6974 günü ilçe merkezinde karakol başçavuşu Ahmet tarafından zorla karakola götürülmüş ve dövülmüştür. Karakoldaki iki saate yakın dövülen öğretmene üç günlük rapor verilmiştir. Kaya kendisini döven ve hakaret eden başçavuş hakkında ayrıca dava da açmıştır.

DANIŞTAY BAKANLIĞIN BİR İŞLEMİNİ İPTAL ETTİ

Danıştay Beşinci Dairesi, bundan üç yıl önce Milli Eğitim Bakanlığının haksız bir şekilde bakanlık emrine aldığı üyemiz Zeki Saruhan hakkındaki bu işlemi iptal etmiştir.

ZONGULDAK EĞİTİM MÜDÜRÜNÜN KEYFİ DAVRANIÇLARI

Zonguldak Millî Eğitim Müdürünün keyfî davranışları öğretmenler arasında huzursuzluk yaratmaktadır. Örneğin M. E. Müdürü Devrek'te sıra gözetilmeksizin bazı kişilerin eş ve yakınlarının merkez okullarına atamalarının yapılması için geri zekâlı çocuklar için özel sınıflar açmaktadır. Böylece sırada bekleyen öğretmenlerin hakları çiğnenmektedir. Gene sıradaki öğretmenlerin başka yerlere atanmaları yapılarak yerlerine kayrılan kişiler verilmek istenmektedir.

Millî Eğitim Müdürü ayrıca bayan öğretmenleri de başka bir erkek öğretmenleri bir okula, okula vererek okullarda haremlik selamlık yaratmaktadır.

İTİRAZIMIZ UYGUN BULUNDU.

Bültenimizin 15.9.1974 tarihli 81. sayısının 4. sayfasındaki «KUYUCAK LİSESİNDE SINAV YOLSUZLUĞU» başlıklı haber Kuyucak Lisesi Müdürü Abdullah Kırık tarafından tekzip edilmek istenmiştir. Kırık adı geçen haberimizi «İmtihan yolsuzluğu, öğretmen ve öğrencilerimize sürülmeye çalışılan komandoculukla ilgili suçlama da asılsız ve iftiradır» iddiasıyla Kuyucak Hukuk Hakimliğine başvurarak tekzip etmek isteğinde bulunmuş ve bu isteği adı geçen hakimliğin 9.10. 1974 tarih ve 1974/ 100 sayılı kararıyla uygun bulunmuştur. Bunun üzerine bültenimiz yazışleri müdürü adına hukuk büromuz müdürü avukat Halit Çelenk Kuyucak Hukuk Hakimliğinin kararına Ankara Nöbetçi Aslyie Ceza Mahkemesine itirazda bulunmuştur. Ankara 8. Asliye Ceza Mahkemesi, Kuyucak Sulh Hukuk Mahkemesinin vermiş olduğu tekzibi yayınlama kararını kaldırmış ve tekzibin yayınlanmasına gerek olmadığına karar vermiştir.

TÜRKİYE YAZARLAR SENDİKASININ ÇAĞRISI

Türkiye Yazarlar Sendikası, I. Genel Kurul üyeleri TÖB-DER Genel Merkezine bir telgraf göndererek, 141. ve 142. maddelerin T.C.K. dan çıkartılması ve Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kaldırılması doğrultusundaki çabaları destekliyeceklerini bildirmişlerdir. Adı geçen telgrafı aynen yayınlıyoruz:

«Ceza kanununda düşünceyi yasaklayan maddelerin bulunduğu bir ülkede düşünce özgürlüğünden ve hiçbir anlamda özgürlükten söz edilemez. Türk Ceza Kanununa faşist İtalya Ceza Kanunundan aktarılmış ve her türlü çağdaş özgürlük anlayışına ve insan haklarının özüne aykırı 141. ve 142. maddelerin ve insan haklarının özüne telikleri kendi üyelerince de belirtilen güvenlik mahkemelerinin kaldırılması yönünde çaba göstermenizi diliyor, bu yönde girişilecek eylemleri tüm gücümüzle destekliyeceğimizi bildiriyoruz.

TÜRKİYE YAZARLAR SENDİKASI BİRİNCİ GENEL KURULU ÜYELERİ

ARTVİN'DE İKİ ÖĞRETMEN KARAKOLDA DÖVÜLDÜ

Artvin Halk Eğitim Merkezi Başkanı Yılmaz Bahçe ile öğretmen Osman Aksu, 29.10.1974 günü polisler tarafından zorla karakola götürülerek dövülmüşlerdir.

GÜVEN GÜVENLİK MAHKEMESİNE GÖNDERİLDİ

Erciş Şubemiz üyelerinden Zehra Güven 30.10.1974 günü tutuklanarak Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesine gönderilmiştir. Güven'in hangi nedenden tutuklandığı henüz öğrenilememiştir.

SİİRT'TE İKİ ÖĞRETMEN DÖVÜLDÜ.

Siirt Aydınlar Bucağı Ortaokulu Öğretmenlerinden Semih Turgut ile Ali Öğmen, 22.10.1974 günü dersten çıktıktan sonra Siirt'e gelirken yüzelli kadar kişinin saldırısına uğramışlardır. Saldırganlar öğrtmenleri taş, ve tekme ve yumruklarla dövüp yaralamışlardır. Öğretmenlerden Öğmen'e dört gün de iyileşebilir raporu verilmiştir.

ÖZTÜRK SOKAKTA DÖVÜLDÜ

Yalvaç Şubemiz üyelerinden Özdemir Öztürk, 6.10.1974 günü faşist taslakları tarafından sokak ortasında dövülmüştür.

ULUKIŞLA'DA BİR ÖĞRETMEN ONBEŞ ÖĞRENCİ GÖZALTINA ALINDI.

26.10.1974 günü Ulukışla'da onbeş öğrenci ve üyelerimizden Hasan Avşar «sol propaganda yaptıkları» iddiasıyla elleri kelepçelenerek gözaltına alınmışlardır. Bu öğrencileri lise müdürü Yusuf Düzgün şikâyet etmiştir.

ŞAHBAZ SÜRÜLDÜ.

Çankırı Dümeli-Saray Ortaokulu Türkçe öğretmeni Mustafa Şahbaz, okul müdürünün gerici tutumu yüzünden Bakanlık Müdürler Komisyonu kararıyla 16.10.1974 günü Eskipazar ortaokuluna sürülmüştür.

GÜNEY KAYMAKAMININ BASKILARI

Güney Kaymakamı Erdinç Büyükakalın Şubemize, üyelerimize ve üyelerimizle konuşan bazı devlet memurlarına karşı çeşitli yasa ve çağdışı baskılar yapmaktadır.

1. Kaymakam, şubemizin lokalini sık sık aratmakta ve denetletmektedir. Şubemiz lokali 3.10.1974 günü son olarak hiçbir gerekçe gösterilmeden gene aratılmıştır.

2. Üyelerimizden Ferman Zengin'e okuduğu gazetelerden dolayı baskı yapmış, daha sonra da peşine polis takmıştır. Gerici kişilerin ihbarları sonunda Zengin aleyhinde «komünizm propagandası» yaptığı iddiasıyla soruşturma açılmıştır. Kaymakam, Zengin hakkında ilk soruşturmayı yapan polis memurunun hazırladığı raporu beğenmemiş ve yırtmıştır. Başka bir polis memuruna ikinci bir soruşturma yaptırmış ve Zengin'i Çal'ın Akkent Kasabasına sürmüştür. Üyemiz bu baskılar sonunda yirmibeş yıllık öğretmenlik görevinden istifa etmiştir.

3. Şube Başkanımız Kemal Bülbül'e de çeşitli baskılar yapmış, lise müdürüne etki ederek, savunmasını bile almadan ceza verdirmiştir.

4. Maliye memurlarından Süleyman Pehlivana' da üyelerimizle görüştüğü için baskı yapan kaymakam Pehlivan'ı görevine son vermekle tehdit etmiştir.

5. TÖB — DER Şubemiz yoksul öğrenciler adına düzenlediği geceyi dağıtan ve bazı kişileri tartaklayan polisler hakkında hiçbir soruşturma ve işlem yapmamıştır.

6. Şube yönetim kurulu üyelerinden Mahmut Başar ile İbrahim Gündüz hakkında da asılsız iddialarla soruşturma açtırmıştır.

GEÇMİŞİ KİRLİ DİYE

Ünye Ortaokulu Türkçe Öğretmeni Mustafa Ünüvar, Ünye Sanat Enstitüsü Türkçe öğretmeni Zehra Kanat'la karşılıklı yer değiştirmek için Milî Eğitim Müdürlüğüne birer dilekçe ile başvurdular. Ünüvar'ın bu isteği «geçmişi kirli bir öğretmen» olduğu gerekçesiyle yerine getirilmedi. Ünüvar, 1973 Şubat'ında gerici ve tutucu çevrelerin ihbar ve şikâyetleri sonunda «komünizm propagandası yaptığı» gerekçesiyle açığa alınmış ve daha sonra da takipsizlik kararı almış ve görevinl dönmüştü. İşgüzar yöneticiler Ünüvar'ın yer değiştirme isteğini yasal hakkı olduğu halde, daha önce hakkında açılan ve lehine sonuçlanan bu soruşturma yüzünden yapmamaktadırlar. Teknik Öğretim Genel Müdürü bu konuda şöyle diyebilmiştir:

«Yer değiştirme yasal bir haktır' ama bunu yapamam. Çünkü Mustafa Ünüvar geçmişi kirli bir öğretmen, Teknik öğretim için sakıncalıdır..»

«KOMANDO KEMAL» İN YENİ MARİFETİ

Gümüşhane Lisesi Felsefe öğretmeni Hüseyin Özen, tatil nedeniyle bulunduğu Niğde'de kız kardeşinin pasaport işini izlemek üzere gittiği Niğde Emniyet Müdürlüğünde polisler ve I. Şube Müdürü Kemal Şahin tarafından «kapıcıdan izin almadan evrak imzalatmaya girdiği» bahanesiyle kıyasıya dövülmüştür. «Komando Kemal» diye anılan I. Şube Müdürü Kemal Şahin'in Özen'i döverken her tekme yumrukta «*Al bu öğretmen olduğun için, al bu bizi küçümsediğiniz için*» demiştir. Niğde'deki meslekdaşlarımıza karşı gerici çevreler ve bazı tutucu okul müdürleriyle birlikte öteden beri baskılar yapan I. Şube Müdürü daha önce de şöyle demiştir: «*İktidar değişsin öğretmenleri teker teker..... edeceğim*».

Genel Sekreterimiz Niğde Valiliğine bir yazı göndererek Özen'in Niğde Valiliğinde polisler ve I. Şube Müdürü tarafından kıyasıya dövülmesi karşısında sorumlular hakkında gereken işlemin yapılmasını istemiştir.

BAHÇECİ'Yİ YİTİRDİK

Kepsut Şubemiz Yönetim Kurulu üyelerinden Kemal Bahçeci, geçirdiği bir trarfik kazası sonunda aramızdan ayrılmıştır. Arkadaşımızın ailesine başsağlığı diler, acılarını paylaşırız.

★

KONUK'U YİTİRDİK

Geyve şubemiz üyelerinden Taraklı bucağı Ortaokulu Müdürü Abdullah Konuk geçirdiği bir trafik kazası sonunda aramızdan ayrılmıştır. Konuk'un ailesine başsağlığı diler, acılarını paylaşırız.

★

ŞUBELERİMİZE DUYURULUR

«Süleyman Karakuş Tiyatrosu» adlı topluluk Kerim Korcan'ın «Linç» adlı oynunu yazarından izin almadan oynadığı için mahkemeye verilmiştir. Adı geçen tiyatro geçen yıl Siverek şubemizden avans almış fakat oyunu oynamamıştır.

Şubelerimizi tiyatrolar la ilişkilerinde uyanık olmaya çağırır, yazarından izin alınmayan oyunları oynamak istiyen tiyatrolarla sözleşme yapılmama sını dileriz.

★

BİZE GELEN YAYINLAR

H A Ş H A Ş

Roman
Lütfi Kaleli
354 sayfa, 20 TL.
İsteme Adresi : Hür Yayınevi P. K. 1222
İSTANBUL

ANKARA OYUNCULARI'NIN ANADOLU TURNESİ

Ankara Oyuncularının Anadolu'da sergileyecekleri «Salozun Mavalı» adlı oyunun yazarı Peter Weiss- Can Yücel'in dilimize çevirdiği bu oyun Portekiz'lilerin elinde bulunan Angola'daki zenci halkın Salazar ve diğer Portekizli faşistler tarafından sömürülüşü anlatılmakta ve yabancı şirketlere sırtını dayayarak halkı kıyasıya sömüren Salazar'ın gülünç bir karikatürü verilmektedir. Berliner Ensmble'da tiyatro etüdlerinde bulunan yönetmen Yurdaer Erşan, Saloz'un Mavalını değişik bir öz ve biçimde sahneye uygulamıştır.

★

BİTLİS ÖĞRETMENLER DERNEĞİ TÖB—DER'E DÖNÜŞTÜ

Bitlis Öğretmenler Derneği, 15.9.1974 günü yapılan genel kurul toplantısında alınan karar sonucu kendisini feshederek, bütün mal ve üyeleriyle birlikte TÖB—DER Bitlis Şubemize dönüşmüştür. Şubemizin etkin ve olumlu çalışmaları sonunda, Bitlis'teki meslektaşlarımıza ayrı bir yerle derneğe gerek kalmadığını ve tek doğru örgütlenme biçiminin merkezi bir örgütte birleşmek olduğunu söylemişlerdir.

TÜM İKTİSATÇILAR BİRLİĞİNİN ÇALIŞMALARI

İktisat Biliminin üniversite kapıları ardında kalmasına karşı çıkan ve halkımızın mücadelesinde etkin olarak kullanılmasını savunan Tüm İktisatçılar Birliği, aylık bülten ve broşür yayını, konferans ve açık oturum, araştırma gibi çalışmalarına ek olarak temel iktisat öğretimi konusunda uzmanlarca verilecek ücretsiz kurlara başlıyacaktır. İlk olarak Prof. Sadun Aren genel iktisat konusunda dersler verecektir. Birlik tarafından hazırlanacak ders notları kurslara katılanlara parasız olarak dağıtılacaktır. Kurslara katılmak zorunlu olup, kursları bitirenlere birer sertifika verilecektir. Kurslara katılmak istiyenlerin 15 Kasım 1974 tarihine kadar TİB'ne başvurmaları gerekmektedir.

TİB, ayrıca güncel konularda uzmanlarca hazırlanacak broşürler yayınlıyacaktır. Maliyetin karşılanması için bu broşürler 2,5 TL. bağış karşılığında verilecektir.

İlk olarak çıkacak yayınlar şunlardır :

1. ORTAK PAZAR BOYUNDURUĞU : Aydın KÖYMEN
2. KAPİTALST PARA SİSTEMİNİN ÇÖKÜŞÜ : Mustafa DANIŞMAN
3. EMPERYALİZM VE MADENCİLİK ALANINDA YABANCI SERMAYE : Yıldırım KOÇ
4. PETROL EMPERYALİZMİ VE TÜRKİYE : M. Tanju AKAT
5. İŞÇİ ÜCRETLERİ VE ENFLASYON : TİB, DİSK, MADEN-İŞ, KİMYA-İŞ, AS-İS, T. BANK ve BÜRO-İŞ ortak çalışması.

TÜM İKTİSATÇILAR BİRLİĞİ
Necatibey Cad. 47/9
Tel : 18 18 72
ANKARA

ÇALGIN'I YİTİRDİK

Antakya Şubemiz üyelerinden Şahap Çalgın bir tüp patlaması sonunda aramızdan ayrılmıştır. Çalgın'ın ailesine başsağlığı diler, acılarını paylaşırız.

TÖB — DER

ÇOĞAL'I YİTİRDİK

Adapazarı Şubemiz üyesi ve Adapazarı Mehmet Nuri İlkokulu Öğretmeni Sefer Çoğal, 16.10.1974 günü geçirdiği bir trafik kazası sonunda aramızdan ayrılmıştır. Çoğalın ailesine başsağlığı diler, acılarını paylaşırız.

TÖB — DER

SİLVAN ŞUBEMİZİN BİLDİRİSİ

Silvan şubemiz «İlköğretim haftası» dolayısı ile bir bildiri yayınladı. Eğitim sorunlarının Türkiyenin temel ekonomik, sosyal ve siyasal sorunlarından soyutlanamayacağı belirtilen bildiride ilköğretim sorununun çözümlenemediği verilen örneklerle ve rakamlarla ortaya konulmuş; ilköğretimden yararlanma bakımından bölgelerle köy ve şehirler arasında önemli adaletsizlikler ve farklar bulunduğu sergilenmiştir. Silvan'ın da eğitim-öğretimden yararlanma bakımından ihmal edilmiş bir bölge olduğu ileri sürülen bildiride özetle şöyle denilmektedir:

«İlçemizde 164 yerleşme bölgesinin ancak 54'ünde okul var; geri kalan 110 yerleşme bölgelerindeki çocuklar okulsuzdur.

İlçe merkezindeki üç ilkokul ihtiyacı karşılamaktan uzaktır. Çok zaman «yer yok» diye halkın çocukları okula kaydedilmemektedir. Kayıtlı öğrenciler ise koyun sürüsü halindedirler. Öğretim başlıyalı 20 gün oluyor. Gazi İlkokulu'nda Zeki Baykara adındaki öğretmen arkadaşımız 120 öğrenci ile uğraşıyor

Okul ihtiyaçları «toplama su ile dönen değirmen örneği». Okulların tebeşir, kırtasiye, temizlik araçları çeşitli yerlerden dilenerek karşılanmaktadır.

Bu yıl ilçemizden 150'yi aşkın öğrenci yüksek öğrenim için sınava girdi. Bunlardan ancak yedisi sınavları kazandı.

İşte Silvan'da eğitimin acıklı tablosu. Ve bu durum Anayasaya aykırıdır.

Eğitimimiz emperyalizmin güdümündedir. Ve Silvan'da da bir örneğini gördüğümüz eğitim bozukluğunun nedeni emperyalizmdir. 1968 yılında ilköğretim programları emperyalizmin uzmanlarıtarafından hazırlanmış ve onun çıkarlarına uygun olarak düzenlenmiştir.

Biz emperyalist müdahaleden arınmış, ulusal çıkarlarımıza uygun ve demokratik özde bir eğitim istiyoruz. Ve bunda kararlıyız. Bu isteğimiz halkımızla birlikte vereceğimiz demokrasi ve bağımsızlık mücadelesi ile mümkündür.

Türkiye Öğretmenlerinin mesleki demokratik örgütün TÖB-DER olarak görevimiz, eğitimin emperyalizme ve onun yerli işbirlikçileri egemen sınıflara değil, ülkemize ve halkımıza hizmet etmesi için mücadele etmektir.

MANİSA VE İZMİR BÖLGE TOPLANTILARI

Manisa Bölge toplantısı 12 Ekim 1974 günü Manisa Şubemiz Lokalinde yapıldı. Bu toplantıya Manisa, Saruhanlı, Akhisar, Soma, Kırkağaç, Gördes, Demirci, Kula, Salihli, Alaşehir, Sarıgöl, Turgutlu, Menemen şubelerimizin başkanları ile yönetim kurullarından birer üye katıldı. Toplantının açılış konuşmasını Yönetim Kurulu üyemiz Sadettin Öztürk yaptı. Daha sonra Genel Kurulumuzdan bu yana yapılan çalışmalar değerlendirildi, çalışma programı taslağı incelendi, bölgede yapılacak ortak örgütlenme ve eğitim çalışmaları saptandı. Toplantıya katılanların dilek ve önerilerini dile getirmeleriyle toplantı sona erdi.

Toplantıda oybirliği ile aşağıdaki çalışmaların yapılması kararlaştırıldı.

1. İlkokul öğretmenlerinin aybaşlarında yaptıkları toplantılarda örgütümüzün amaçları, örgütlenmenin yararları anlatılacak.
2. Köylerde çalışan öğretmenlerin örgütlenmesi için köylere gidilecek ve öğretmenlerle yüzyüze gelinip konuşulacak.
3. «Her üye bir üye kaydetmeli» sloganı uygulanacak.
4. Okul temsilcileri atanacak ve çalışmaları değerlendirilecek.
5. Erkek üyelerin eşlerini de üye yapmaları sağlanacak.
6. TÖB - DER'li üyelerin mutemet olması için çaba harcanacak.
7. İlköğretim müfettişleri ile işbirliği yapılacak.
8. Bültenin üyelere ve üye olmayanlara ulaştırılmasına çalışılacak.
9. Çeşitli toplantılar yapılarak üyelerin eğitilmesi sağlanacak.

13 Ekim 1974 günü İzmir Şubemizde yapılan bölge toplantısına İzmir, Kınık, Beydağ, Karşıyaka, Kemalpaşa, Bergama, Kiraz, Torbalı ve Ödemiş Şubelerimizin başkanları ile yönetim kurullarından birer üye katıldı. Yönetim Kurulu üyemiz Sadettin Öztürk'ün açış konuşmasından sonra son olarak yapılan çalışmalar değerlendirildi, çalışma programı taslağı incelendi, bölgede yapılacak örgütlenme ve eğitim çalışmaları programlandı. Dilek ve önerilerden sonra toplantı sona erdi.

İzmir bölge toplantısında da Manisa toplantısında alınan kararlar benimsendi.

HAVZA ŞUBEMİZİN AÇIKLAMASI

Sağcı bir gazete, 22.9.1974 günlü sayısında bir CHP senatörünün Millî Eğitim Bakanlığına bir kart yazarak, iki TÖS'lü öğretmenin atamalarının yapılmasını istediğini ileri sürmüştür. Konuyu örgütümüz ve TÖS aleyhine istismar etmek istiyen gazetenin haberi üzerine Havza Şubemiz bir açıklama yaparak adı geçen öğretmenlerin (Ali Bulut ile Nazile Bulut) ne TÖS'ün ve ne de TÖB—DER'in üyeleri olmadığını, üstelik bu iki örgütün de aleyhinde çalışmalar yaptıklarını belirtmiştir.

Adana Şubemizin Yeni Ders Yılı Bildirisi

Adana Şubemiz yeni ders yılının başlaması nedeniyle bir bildiri yayınlıyarak eğitim sorunlarıyla ilgili görüşlerini kamuoyuna açıklamıştır. Şubemizin bildirisini aşağıya aynen alıyoruz:

Eğitim; üretim güçlerinin gelişmesinde en önemli etken olan insanın bilgi, deney ve teknolojiyi gelecek kuşaklara aktarmada seçtiği yoldur.

Toplumların geçirmiş olduğu bütün dönemlerde, toplumlara egemen olan sınıflar ve onların temsilcileri, eğitimi kendi sınıfsal çıkarlarına hizmet edecek biçimde düzenlerler. Emperyalizm, girdiği ülkelerde kendi okullarını açtırmakta ve ihtiyaç duyduğu elemanları yetiştirmektedir. Yıllardan beri ve halen, emperyalizmin ve yerli ortaklarının egemenliği altında bulunan ülkemizde her toplumsal kurum gibi, eğitim de egemen güçlerin yararlarına göre düzenlenmiştir. Feodal ve Kapitalist sınıfın gelişmesine destek olacak şekilde uygulanmıştır.

Bu konuda birkaç örnek vermek gerekirse:

1 — 222 sayılı Yasanın 76. maddesine göre «her yıl Devlet gelirinin % 3'ü okul yapımına ayrılacak» der. 1968 yılında devlet gelirinin % 3'ü 710 milyon lira tutarken okul yapımına ayrılan 356 milyon lira, 1969 yılında devlet gelirlerinin % 3'ü 768 mlyon lira tutarken, okul yapımına ayrılan 165 milyon liradır. Halk yararına çıkarılmış gibi görünen bu yasalar pratikte egemen güçler tarafından çiğnenmektedir.

2 — Yine 222 sayılı Yasaya göre tüm köylüler ilkokula kavuşacak ve 7-14 yaşları arasındaki tüm vatandaşların okuma olanağına kavuşturması gerekirken, bugün 9 bin köy okulsuz, 2 milyon okuma çağındaki çocuklar okuma olanaklarından yoksundur.

3 — Orta öğretimdeki başarısızlıklar, ülkemizde DERSANE adı verilen TİCARETHANE'lerin kârlılık başarısını sağlamıştır. Adana liselerindeki başarısızlık oranı % 78, ortaokullarda ise % 74 olup, özel ders veren TÜCCAR — ÖĞRETMEN oranını yüzde yüz artırmıştır.

Ülkemizde Cumhuriyet kurulalı 51 yıl olmasına karşın halâ Bilim ve Türkiye gerçeklerine ters düşen; ezberciliğe dayalı, inceleyici, araştırıcı, üretici, kişilik yaratıcı olmayan eğitim ve öğretim yöntemleri uygulanmaktadır.

Bu koşullar altında yurtsever öğretmene düşen görev, ülkesini emperyalizmin sömürüsünden kurtarıp, sorunlarına sahip çıkacak ve kendi yeni toplumunu yaratacak devrimci kişiler oluşturmaktır.

Çağdaş uygarlık nimetlerinin kitlelere benimsetilmesi için, işçi ve köylü çocuklarına öncülük tanıyacak, onlara yepyeni ufuklar açacak bir eğitim anlayışına ısrarla bağlıyız. Eğitimin bütün kademelerinde halk çocuklarına büyük olanaklar veren parasız yatılı okullar sağlıyacak ve eğitimde bütün kademelerin parasız hale getirilerek, sınıflaşmayı kökleştiren paralı özel eğitim yollarını önleyecek bir düzeni eşit ve kalkındırıcı bulmaktayız.

Bizce eğitimin amacı: Halkımızın Devrimci bir bilinçle yetiştirilmesi, bilgi ve yeteneklerini bu yönde geliştirmesi, gelişmemize engel olan iç ve dış sömürücülüğe son verecek ve Türk Ulusuna özgürlük içinde gelişme ve doğaya egemen olma yolunu açacak bilinçli Halk gücünün yaratılmasıdır.

Tokat İlköğretmen Okulunda Komandoculuk

Özellikle 12 Mart'tan sonra Öğretmen yetiştiren tüm okullara plânlı bir şekilde el atılmış, buralardak ilerici, yurtsever, devrimci öğretmen ve öğrenciler sindirilmiş, öğrenciler dövülmüş, okullarda barındırılmamış, okullardan atılmış, öğretmenler sürülmüş; buna karşılık buralara gerici, şoven, faşist zihniyetli öğretmenler ve yöneticiler atanmıştır. Faşizan tutum ve davranışlarını gizlemiyen ve bununla övünen bir siyasi parti ve bu partinin yandaş örgütleri, öğretmen okullarının başına getirilen kendi zihniyetlerindeki yönetici ve öğretmenler, öğrencileri faşist çete taslakları gibi eğitip örgütlenmişler ve kendileri gibi düşünmeyen öğrenci ve öğretmenlere saldırtmışlardır. Öğretmen okullarında durum bugün de aşağı yukarı böyledir. Bunun en yeni kanıtlarından biri de Tokat İlköğretmen Okulu öğrencilerinden kırkının imzasını taşıyan ve Bakanlığa gönderilen aşağıdaki rapordur.

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINA
ANKARA

Biz Tokat Öğretmen Okulu öğrencileriyiz. Okulumuz yöneticilerinin sürekli haksız uygulamalarından ötürü okuma olanaklarımız zorlaşmaktadır. Yasalarımızın ve okulumuz yönetmeliğinin bize tanıdığı haklar çiğnenmektedir. Bunlara itiraz ettiğimizde gerek okulumuz müdürünün gerekse kendilerinin işbirliği yaptığı okul içinden ve dışından kendilerine «komando» ismi veren kişilerin yasadışı baskılarına ve fiili saldırılarına uğramaktayız.

Okulumuzda Atatürk rozeti takılması yasaklanmıştır. Kurt rozetleri yıllardan beri takıldığı halde, Bakanlığımızın öğrenciden ve öğretmenden yana uygulamaları sonucu bunlar sözde yasaklanmışsa da takan kişilere okulumuz müdürü hâlâ göz yummaktadır. Okulumuzda Cumhuriyet, Barış, Yeni Ortam gazeteleri okuyan arkadaşlarımıza, başta okul müdürü olmak üzere eğitim şefi Ebubekir Saraçoğlu, Öğretmenlerden Ünal Kaya, Abdullah Soytürk baskı yapmakta dairelerine çağırıp bağırıp döğmektedirler. Arkadaşlarımız haksız suçlamalara uğramakta, «Soyunuzu unutmuşsunuz, Türk değil misiniz» gibi sözlere hedef olmaktayız.

Okulumuz müdürü R. Yılmaz Altıntaş 11.10.1974 tarihinde Hikmet Erol adlı arkadaşımızın yakasında Atatürk rozeti görünce «Bu rozeti çıkaracaksın, yoksa valizini alır gidersin» demiştir.

Öte yandan dışarıda komanda diye bilinen kişiler, kurt bayraklı motorsikletlerle veya yaya gruplar halinde okul çevresinde dolaşarak gördükleri arkadaşlarımızı tehdit etmekte, küfür ederek döğmektedirler. 1973-1974 öğretim yılında Rıza Yener adlı arkadaşımız, sinemadan dönerken üstüne motosiklet sürüp döğen komandolar tespit edilip emniyete bildirilmişlerdir. Arkadaşımız Tokat Devlet Hastahanesinde yatmıştır. Okul müdürü davayı izleyeceğini bildirmiş fakat daha sonra davanın örtbas ettirilmiş olduğunu öğrendik. Aynı şekilde daha sonra okulumuz öğretmenlerinden Ali Kılıçoğlu ile şu anda okulumuzdan ayrılmış bulunan Mehmet Çalık bu kişilerce (komandolar) çevrilip hakaret yapıldığı ve bunlar tespit edildiği halde okul müdürlüğü bu olaylarla da ilgilenmemiştir. Kurt rozetli kişiler okula gelerek propaganda yapmaktadır. Son olarak 13.10.1974 günü kurt bayraklı bir motosikletle okula gelen bir şahıs, okul kantininde propaganda yaparken, Mahmut Kılıç adlı arkadaşımız tarafından görülmüş, yetkililere duyurulduğu halde buna göz yumulmuştur.

Okulumuzda dört yıldır genel arama yapılmadı. Fakat sadece kurtçuluğu benimseyen arkadaşlarımızın dolapları aranmakta, hakkında mahkemece verilmiş yasaklama kararı olmadığı gibi Milli Eğitim Bakanlığınca da yasaklanmamış kitaplar toplanmakta bir daha geri verlmemektedir. En son 9.10.1974 tarihinde arkadaşımız Ali Tertemiz'in sekiz adet kitabı alınmıştır. Arkadaşımız okul müdürüne başvurarak kitaplarını isteyince karşılık olarak dayak yemiştir. Daha sonra Arkadaşımız bir dilekçeyle kitaplarını geri istediği halde kitapları geri verilmemiştir. Ancak yasal haklarımızı engellemek için bu şekilde alınan kitaplar disiplin kuruluna verilmemektedir. Sadece kitaplar alınıp dayak atılıyor, yasal uygulamalardan kaçınılmaktadır.

Oruç tutmayan arkadaşlarımıza öğle yemeklerinde sahurdan kalma artık verilmektedir. Bu da karın doyurmamaktadır. Yemekler her zaman kızılarak geç verilmektedir. 12. 10.1974 günü sabah kahvaltı saat 8.00 dır (diğer günler 7.30 da) biz 9.30 a kadar ekmek bekledik sonunda gelecek laflarından usandığımızdan okuldan ayrılarak fırından aldığımız ekmeği sokakta yedik.

Okulumuzda yapılan örgüt seçimleri demokratik nitelikte olmadığından öğrenciler olarak sesimizi duyuramıyoruz.

Okulumuzda ulusal marşlarımızı bozarak kurt marşlarına çevirenler, okul içinde yürüyerek kurt marşı söyledikleri halde, gençlik marşını söyleyenler «solcu» diye suçlanmakta baskı görmektedir. Okul müdürü bunlara göz yummaktadır. Okula yeni gelen arkadaşlarımız tehdit edilip döğülmektedir. Geceleri yatakhane dolaşarak zorla propaganda yapmakta ülkücülük, turancılık sloganları bağrılmakta, yatmak istiyen arkadaşlarımız rahatsız edilmektedir.

Akşam yemeklerinde oruç tutmayanlara gösteri yapmak amacı ile bağıra bağıra dualar okunmakta koro halinde «amin» çekilmektedir. Kurt rozeti takarak dolaşan, kurtlu kartlar satan kişiler okulumuz müdürü Rasim Yılmaz Altıntaş tarafından örnek kişiler milliyetçi kişiler diye övmektedir.

Okulumuzda sürdürülen faşist baskı ve propagandanın son bulacağına, sorumlular hakkında gerekli işlemin yapılacağına, okulumuzun demokratik niteliğe, demokratik bir eğitim yuvasına dönüşeceğine inanıyoruz. Biz aşağıda imzası olan Tokat İlköğretmen Okulu öğrencileri bu haksız uygulamaları heran ispatlayabiliriz.

Geri Kalmışlığın Hakkı

Mümtaz SOYSAL

Bayram ve çocuk birbirinden ayrılmaz şeylerdir. Çoğu zaman, çocukluğumuzu bayramlarla, bayramları da çocukluğumuzla birlikte hatırlayıp duygulanırız.

Ama, bu bayram, hiç duygusallığa kapılmadan çözmemiz gereken bir çocuk sorunu var: Almanya'da çalışanların Türkiye'deki çocukları. Federal Almanya hükümeti, bundan böyle, Türk işçilerine yapılan sosyal yardımlar bakımından burada bırakılmış çocukları hesaba katmayacakmış. Bu konudaki görüşmeler olumlu bir sonuca bağlanmadan kesildi.

Böyle bir sorunu ele alırken, hele bir bayram arifesinin havasına kapılarak duygusallığa kaçmak çok kolay: Geride bırakılmışların Almanya'ya bağladıkları umutlardan ya da oralarda çalışırken Köln köylerindeki çocuklarını düşünüp gözleri yaşaranlardan sözetmek ve bu dokunaklı tabloları çizdikten sonra, Federal hükümettekilerin taşlaşmış Cermen yüreklerini yumuşatmağa çalışmak, çok kişinin seçtiği ilk yol oluyor.

Oysa, yalnız bu çocuk yardımları konusunu değil, bütün bir **«dışarda çalışma»** konusunu düpedüz bir **«hak isteme»** anlayışına dayandırmak gerekiyor.

Öbür türlüsü, işi duygulara ya da basit tekerlemelere bağlamağa kalkışmak, sıradan Alman vatandaşının, yâni verdiği vergilerle Ahmet'in ya da Mehmet'in köydeki çocuklarını beslediğini sanan insanın aklından şunları geçirecek:

1) Bu insanları biz zorla çalıştırmıyoruz ki. Hepsi Almanya'da iş bulabilmek için can atıyorlar. Şimdikinden çok daha düşük ücret versek, çok daha az sosyal yardım yapsak, yine çalışacaklar.

2) Geldikleri ülkenin koşulları çok daha kötü. Mesken, beslenme ve eğitim olanaklarının yetersizliğinden yakındıkları zaman, geride bıraktıkları olanaksızlıkların da neler olduğunu hatırlamaları gerek.

3) Buradaki çocukları için yardımda bulunmamız bir ölçüde doğru ama, geride bıraktıklarının bakımı biraz da kendi ülkelerinin sorunu değil midir? Zaten burada kazanılan paralar o ülkenin ekonomik durumunu düzeltmede, orayı dış borçlar içinde bocalayıp ithalât sıkıntısı çeken bir ülke olmaktan kurtarmada yeterince yardımcı oluyor.

Verilecek cevaplara kupkuru bir cümleyle başlamak gerek: İstenen bir **«iane»** değildir.

Federal Almanya, ekonomisi yabancı işçi çalıştırıyorsa, bunun tek nedeni, yabancı işçi çalıştırmanın o ülke açısından kârlı oluşudur. İleri teknolojiye geçmiş ekonomilerin özellikle vasıfsız işçi isteyen bazı iş kolları için ucuz emek bulması güçleşir. Madencilik, zincirleme montaj, konfeksiyon, temizlik gibi işlerin astarı yüzünden pahalıya çıkmağa başlar. Hele, sendikalaşmanın geliştiği, sendikacılığın siyasal amaçlara yöneldiği yerlerde yerli işçi bulup ucuza çalıştırmak olanağı hiç kalmaz. Daha doğrusu, oraların insanları başka alanlarda çok daha verimli olur, onun için de bu gibi işler karşılığında beklenmedik paralar istemeğe kalkar. Bu nedenle, geldikleri ülkelere göre çok yüksek ücret aldıklarını sanan ve geride bıraktıklarına bile uzaktan daha rahat bakabildiklerine inanan insanlara ödenecek paralar, yerli işçiye ödeneceklerin yanında pek düşük kalır.

Ama, asıl önemli olan ve yabancı işçi çalıştırmayı o ülkelerin ekonomileri için daha da ucuza çıkaran nokta şu: Yabancı ülkelerden getirilip çalıştırılan inanlar, o yaşa gelinceye kadar başka bir ekonominin tüketicisi olmuşlar, başka bir toprağın ekmeğini yiyip, suyunu içmişlerdir. İster hep aynı vidalar için tornavida çevirmek, ister hep aynı makinenin kolunu kaldırıp indirmek, hattâ ister sokak temizlemek olsun, yaptıkları en basit işler için gereken beceriyi ya da düpedüz fizik gücü, bu insanlar başka bir ülkede edinmişlerdir.

Gerçi kendi toplumları o insanlara pek bir

ALMANYA'DA ÇALIŞAN İŞÇİLERİMİZN ÇOCUK PARASI

Federal Almanya Hükûmeti vergi yasasında değişiklik yaptı. Bu değişikliğe göre, çocuklu ailelerin vergilerine zam yapılmıştır. Bu zammı karşılamak için çocuk parası artırılacaktır. Ancak bundan çocuğu Almanya'da ya da Ortak Pazar Ülkelerinde oturanlar yararlanabileceklerdir. Çocukları Türkiye'de bulunan işçiler ise yılda birkaç bin mark zarara gireceklerdir. Böylece Almanya'da çalışan Türkiye'li işçiler büyük bir haksızlıkla karşı-karşıyadırlar. 1975 yılından itibaren çocukları Türkiye'de bulunan işçiler çocuk parasından yararlanacaklar, ayrıca daha fazla vergi vermek zorunda da kalacaklardır. Bu, Federal Almanya Hükûmetinin Türkiye'li işçilere karşı açık bir baskısıdır; bir hakkın geri alınmasıdır.

Alman Hükûmetinin bu kararına karşı Almanya ve Türkiye'deki tüm işçi kuruluşları ve ilerici örgütler protesto kampanyaları açmışlardır. Yukarıda Almanya'daki işçilerimizin sözkonusu haksızlığı protestosu görülüyor.

şey verememiş, en sonunda onları başka kapılarda ekmek aramak zorunda bırakmıştır ama, yine de, o zayıf ekonominin bile, bu insanları belirli bir yaşa kadar yaşatmak için harcadığı paralar, yaptığı yatırımlar vardır. Şimdi, aynı ekonomi, kendi beceriksizliği yüzünden, onları, hem de tam üretici duruma geldikleri bir yaşta, elinden kaçırmakta, başka ekonomilerin üreticileri durumuna sokmaktadır. Onların çocuklarına yabancı ekonominin ödeyeceği para, bir bakıma, kendi çocukluk dönemlerine karşılık ödenmesi gereken paranın ancak bir kısmıdır.

İşçi başına birkaç yüz marka sattığımız şey, aslında kendi geri kalmışlığımızdır. Dünkü çocuklarımızı iyi yetiştirip, kendilerine bol iş alanı açabilseydik, bugünkü çocuklarımız için Almanya'dan gelecek bayram paralarının kavgasını yapmak zorunda kalmazdık. Çok sorun gibi, bunun da uzun süreli çözümü geri kalmızlıktan kurtulmaya bağlı.

Ama şimdilik, hiç olmazsa geri kalmışlığımızı satarken olsun, eziklikten kurtulmamız ve istediğimiz şeyin yardım değil, bir hak olduğunu bilmemiz gerek.

Milliyet, 16.10.1974

ALMANYA'DA ÇÖPÇÜLERİMİZ

Fazıl Hüsnü DAĞLARCA

«Nasıl geçtin de boz bulanık sellerden»
«Haberimi mi aldın esen yellerden»
«Yadigâr mı geldin de bizim ellerden»
«Gülü reyhan misâli koktun birader».

Gün ışır ışımaz alın yazımız parlar,
Ne alın yazısı be,
Sökemeyiz ki biz ilkokul aydınlığı bile gösterilmiyenler,
Biz, pis yöneticilerin mutsuz kişileri
Süpürürüz yaban ellerinin sokaklarını pis el, pis yürek

Sığmazken atalarım güne yarına
Düşmüşüm vay düşmüşüm ben el kapılarına

Daha üçyüz yıl önce, omuzlarımızda gökyarısı bayraklar
Eğilirdi bu ülkelerin burçları uygarlığımıza,
Şimdi ta Bünyan'daki üç çocuk ağızları açlıkla büyümüş,
Şimdi ta Ereğli'deki dört çocuk gözleri açlıkla iri iri
Alır karanlıklar karanlıklar ardından gönderdiğin kara lokmasını

Sığmazken atalarım güne yarına
Düşmüşüm vay düşmüşüm ben el kapılarına.

Ne duruyoruz be kardeş aylık bin yeşil mark
Varalım dağılalım kartal Anadolu'dan yeryüzüne
Beyler altın uykularından uyanmak üzere haydi yollarını temizleyelim
Al güneşten bile utanmadan pis el pis yürek.

Sığmazken atalarım güne yarına
Düşmüşüm vay düşmüşüm ben el kapılarına.

ÇOCUKLARIMIZ

Öğretmen F. Yüksel

Geçen sayımızda, okul çağında olan 105 bin 300 çocuğumuzdan, sadece yarısının okul bulabilme olanaklarının olduğunu, bunların da büyük çoğunluğu olan yüzde 68'inin başarısız olduklarını yazmıştık.

Bu yazımızda neden başarısız olduklarını anlatalım:

Çocuklarımız, Almanca sınıflarına geçişi sağlamak için kurulmuş hazırlık sınıflarında yıllarca kalmaktadırlar. Dolayısı ile 9. sınıfa gelmeden 15 yaşını doldurmakta ve okul çağını tamamladıkları için, ellerine bir çıkış belgesi verilerek okuladan çıkarılmaktadır. Almanya'daki 9 yıl süren 1 ve 2. kısımdan diploma almıyan çocuklar ne bir meslek okuluna, ne de bir yüksek okula gidemeceği için, buldukları işlerde yardımcı işçi olarak, bizim gibi en zor koşullar da, en pis işleri yapmak zorunda kalmaktadırlar. Üstelik ücretleri de o derece düşük olarak.

Hazırlık sınıflarında yıllarca kalmalarının nedeni, Almanca'yı öğrenememek. Almanca nasıl öğrenilir a dostlar?! Gökten zembille inmanın diline. Dil öğrenebilmek için ortamın hazır ve elverişli olması gerekir. Oysa biz yabancılar için böyle midir? Dil öğrenme ortamı verilmiş midir bize? Şüphesiz ki hayır! Alman patronlar bize sadece iş yapan makinalar gözü ile bakmakta, en doğal ihtiyaçlarımızı karşılamamaktadırlar. Örneğin en kalabalık sınıflar, yabancı çocuklarının sınıflarıdır. Öğretmen yoktur. Yeterli değildir. Çocuklarımız evlerinde ödevlerini yapamamaktadırlar. Çünkü, birçokları bütün ailesi ile tek odalarda oturmak zorundadırlar. Bir odaya 4-5 nüfus birden sıkışınca, çocuk ödevini nasıl yapabilir? Başarısızlığın nedenlerini saymakla bitmez. Gelecek sayımızda devam edelim isterseniz.

ULUSAL KAYNAKLAR KONGRESİ (*)

DOĞAL KAYNAKLARIMIZ ÜZERİNDEKİ EMPERYALİST OYUNLARI SERGİLEMEK AMACIYLA DÜZENLENEN «ULUSAL KAYNAKLAR KONGRESİ» TOPLANDI

Mimar ve Mühendis Odaları İstanbul Koordinasyon Kurulu'nun, Çalışma Programı uyarınca düzenlediği «ULUSAL KAYNAKLAR KONGRESİ» 19-20 Eylül günleri İstanbul'da toplandı.

Ulusal kaynak konusunu genel olarak incelemek ve bu alandaki sömürüyü teşhir etmek amacıyla toplanan kongrenin konusu şöylece sınırlandırılmıştı:

— Genel Olarak Hammadde Sorunu;

— Emperyalizmin Uluslararası Planda Geri Kalmış Ülkelerde Uyguladığı Hammadde Politikası;

— Ulusal Kaynaklar Potansiyelimiz;

— Emperyalist Politikanın Ulusal Kaynaklarımız Konusundaki Yansımaları;

— Bakır, Petrol, Haşhaş gibi Özgül Konular.

Yukarıdaki konuları kapsayacak biçimde hazırlanan 16 tebliğ şu ana başlıklar altında toplanıyor:

1. Madensel Hammaddeler Sorunu
2. Metalurji
3. Su Ürünleri
4. Tarımsal Kaynaklar
5. Orman Ürünleri

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Başkanı Teoman Öztürk yaptığı açış konuşmasında, ULUSAL KAYNAKLAR KONGRESİ'nin «emperyalizmin oyunlarını sergileyerek, gerilikten kurtulma özleminde olan halkımıza ışık tutacağı ve yol göstereceği» inancında olduğunu belirtti ve özetle şunları söyledi:

«19. Yüzyıl sonlarında, sınaî ürünlerini satıp, ucuz hammadde temin edecek pazarlar arayan batılıların ülkemizde başlattıkları sömürü, günümüze dek süregelmiştir. Cumhuriyet döneminin başlangıcında ulusal bir ekonomi-politika yaratılmaya dönük çabalara girişilmiş; fakat aradan yirmibeş yıl geçmeden, yabancı tekellerin ve yerli ortaklarının bu çabaları baltalamaya başladıkları görülmüştür. 2. Dünya savaşından galip çıkan ülkelerin dış yardımlar, ikili anlaşmalar gibi yollarla ülkemizin ekonomik ve politik yapısı üzerinde egemenlik kurmaya başladıkları bu dönemde, uluslararası sermayenin sömürüsü yeniden ve daha güçlü olarak kaynaklarımıza musallat olmayı başarmıştır.

«Günümüze dek yoğunlaşarak gelişen sömürüye paralel olarak; sanayi ve tarımda geriliğimizin sürdüğü, yeraltı ve yerüstü kaynaklarımızın yabancı çıkarların hizmetine sunulduğu açıkça görülmektedir.

«Artık işçilerimizin alınteriyle çıkarılan madenlerimizin, hammadde olarak 1,— liraya dışarı gittiği ve mamul madde olarak 25,— liraya yeniden yurda getirildiği bilinmektedir.

«Bir yandan kendi sentetik uyuşturucu maddeler sanayiini ve üretimini giderek arttıran, öte yandan bizdeki haşhaş üretimini baskılarla yasaklatan ABD'nin; sayıları milyonu aşan çiftçimizin temel gelir ve geçim kaynağına el uzatan ve sadece 1971 piyasa fiatlarıyla 1.1 milyar liralık gelir kaybımıza yol açan oyunları gözler önüne serilmiştir.

«Bir yandan linyitlerimizin ve yüzey suyu potansiyelimizin % 4'unu bile değerlendiremezken ve petrol ürünleri tüketimimizin % 75'ini dışardan sağlarken, öte yandan enerjimizin % 70'ini fuel-oil'den elde etmeye yöneltilmemiz, raslantı olarak nitelendirilemez.

«Bu Kongre iki gün süreyle; genel olarak hammadde sorununu, ulusal kaynaklarımızı, emperyalizmin uyguladığı hammadde politikasını görüşecek, tartışacak ve halkımıza gösterecektir.

«Geriliğimizin, işsizliğin ve Almanya kapılarında beklemenin, ulusal çıkarları aykırı teknoloji transferlerinin, dış yardımların, teknik hizmet ithalinin başlıca nedenlerinden olan iç ve dış sömürünün bir yüzü daha güçlü bir biçimde açığa vurulacaktır burada.

«Ülkemizdeki 120 büyük şirketin 70'inin yabancı sermayenin elinde olmasının; imalât sanayiindeki 98 kuruluşun 50'sinin, madencilikteki kuruluşların tamamının yabancı sermaye hakimiyeti altında bulunmasının nedenleri bir kere daha açıklanacaktır.

1956 yılında yasal olarak 7 arama belgesi alan T. P. A. O.'nun yanında, kurdukları paravan şirketlerle 75 petrol arama belgesine sahip olan petrol tröstlerinin üretimlerinin ne derece düşük olduğu; götürdükleri her zaman getirdiklerinden fazla olan bu şirketlerin asıl amaçlarının:

1. Türkiye'nin petrol rezervlerinin saptanmasına,

2. Dünya petrol piyasasının istenilen düzeyde tutulmasına,

3. Kendi çıkarları yönündeki işlerliğin sağlanmasında geri ülkelerde uygulamış oldukları hukuki ve siyasal ortamın yaratılmasına, dönük olduğu görülecektir, gösterilecektir burada.

«Borakstan, petrole; tarım ürünlerinden, orman ürünlerimize kadar tüm kaynaklarımız üzerinde oynanan oyunların çaplarını ve nedenlerini sergilemek, mücadele önerileri geliştirmek, bu kongrenin görevi olacaktır.

«Tekelci kapitalizmin içinde bocalamak zorunda olduğu buhranların bedelini geri ülkelerden ve bu arada ülkemizin sırtından çıkarmaya çabaladığı günümüzde, ülkemiz, değişen dünya koşulları çerçevesinde bir karar aşamasına gelmiştir. Yaklaşan çetin mücadeleleri açıkça gösteren iki noktaya değinmek gerekir:

1. Emparyalist devletlerin, geri kalmış ülkelerde hammaddelere olan ihtiyacı giderek artmaktadır.

2. Cezayir konferansında 3. Dünya ülkeleri ham-

madde kaynakları konusunda kendi çıkarlarını korumaya karar vermişler ve «gerçek özgürlüğün ekonomik özgürlük olduğunu» bir ilke olarak benimsemişlerdir.

«Bu şemada; bir yandan geri ülkelerin hammadde kaynaklarını ve pazarlarını kontrol etmek ve etkilemek, öte yandan ucuz işgücü ve diğer girdilerle kârlarını arttırmak isteyen ABD ve AET emperyalizminin; bütün bunları sağlamak ve kontrol etmek için kullandığı dış yardımlar ve anlaşmalar üzerinde ciddiyetle düşünmek ve ulusal çıkarlara uygun kararlar almak gerekmektedir.

«İçinde bulunduğumuz yıl gelişen olaylara ve önümüzdeki çetin yola baktığımızda; bugün halkımız açısından acil görevin ülkede ve bölgede emperyalizmin saldırılarına karşı bağımsız bir dış politika izlemek ve ülkede demokrasi cephesini güçlendirmek olduğu görülmektedir.

«Bu bakışla, açıkça görülmektedir ki:

BUGÜN VE GELECEKTE, HALKTAN YANA BİR POLİTİKA İZLEYECEKLERİNİ VE HALKA DAYANACAKLARINI SÖYLEYEN VE SÖYLEYECEK OLAN HÜKÜMETLER VE TÜM GÜÇLER, HALKIN ÖZ ÇIKARLARI DOĞRULTUSUNDA HAREKET ETMEK, GERÇEKTEN BAĞIMSIZLIĞI SAVUNMAK ZORUNDADIRLAR. EMPERYALİZMİ GERİLETMEK İÇİN GEREKLİ OLAN TAM BAĞIMSIZLIK VE GERÇEK DEMOKRASİ MÜCADELESİNDE, HALKIN AKTİF KATKISININ SAĞLANMASI İÇİN ENGELLEMEDE BULUNMAMAK VE MEVCUT ENGELLERİN KALDIRILMASI YOLUNDA ÇABA HARCAMAK ZORUNDADIRLAR.

İki gün içinde önemli bir yüzünü göreceğimiz ve halkımıza göstereceğimiz emperyalizmin, saldırılarını geriletme yolunda, Türkiye'nin, değişen dünya koşulları çerçevesinde; ekonomik, politik ve askeri ilişkilerini gözden geçirmesinin, halk yararına kararlar almasının ve uygulamasının, gerçek demokrasinin ve kurtuluşun ilk adımı olacağına inanıyoruz.

«Bilimi ve tekniği emperyalizmin ve sömürgelerin değil, halkın hizmetine sunmada kararlı olan Türkiye teknik elemanlarının bir kesimi, mühendis ve mimarlar adına; tüm ilerici güçlerin vereceği halktan yana her mücadeleyi destekleyeceğimizi ve bu yolda payımıza düşenleri yılmadan sürdüreceğimizi bir kere daha belirtir, kongreye başarılar dilerim.»

SORUNLARIMIZIN ÇÖZÜMÜ HALKIMIZIN ÖRGÜTLÜ MÜCADELESİNDEDİR.

TMMOB Başkanı Teoman Öztürk'ten sonra söz alan konuşmacılar, kongreye sundukları tebliğlerde;

— Doğal kaynaklarımıza sahip çıkmadan sanayileşmemizin ve kalkınmamızın mümkün olmadığını;

— Ülkemizin kendi öz sanayiini doğal kaynaklarına dayanarak gerçekleştirebilecek sayılı ülkelerden biri olduğunu;

— Tüm madenlerimizin yerli ve yabancı şirketler aracılığıyla sömürüldüğünü; ileri sürdüler.

Çeşitli konularda hazırlanan 16 tebliğin tartışıldığı «Ulusal Kaynaklar Kongresi» iki gün sürdü. Kongre'nin sonunda yayınlanan bildiride, «inancımız ve güvenimiz odur ki, halkımızın örgütlü mücadelesi, doğal kaynaklarımıza, sanayiimize ve geleceğimize sahip çıkacaktır ve ancak halkımızın örgütlü mücadelesinin ve iradesinin ürünü olan iktidarlar sorunlarımızı çözebilecektir» denildi. Ulusal Kaynaklar Kongresi kapanış bildirisi aynen şöyle:

«Doğal kaynaklarımız, madenlerimiz içten ve dıştan sömürülmektedir. 1970'ler dünyası, temelde emperyalist ülkelerin, geri bıraktırılmış ülkeleri çok yönlü sömürme mekanizmasından kaynaklanan, ekonomik, politik krizlere ve savaşlara sahne oldu.

«Emperyalist ülkelerin, geri bıarktırılmış ulusların tüm doğal kaynaklarını sömürmesi esasına dayanan, sanayileri ve ekonomileri, doğa kaynaklarına sahip çıkmak isteyen uluslara karşı, her an vahşi bir saldırıya ve siyasi entrikalara dönüşmekte, uzak doğudaki yenilgisi, diğer alanlardaki ve ortadoğudaki saldırısının şiddetlenmesine sebebolmaktadır.

«Bolivyanın kalayı, Şili'nin bakırı, Rodezyanın kromu ve Amerikan markalı faşist darbeler, İzlandanın balıkları ve İngiltere, Türkiye'nin haşhaşı ve yine Amerika.

«Örnekler geri kalmış ülkelerin tüm doğal kaynaklarına kadar genişletilebilir. Kapitalizmin tüketim ve pazar ekonomisi dünyada hammadde sıkıntısı yaratmakta, tüm doğal kaynaklar stratejik bir önem kazanmaktadır. Güney Amerikanın meyvaları, hem Amerikan meyva kumpanyaları ve hem de yoksul güney Amerika halkları için stratejiktir.

«Haşhaş önce Türk köylüsü ve ekonomisi için, sonra suni uyuşturucu madde imal eden Amerikan şirketleri için stratejiktir.

«Demirimiz, bakırımız, kromumuz, boraksımız tüm madenlerimiz stratejik önem taşımaktadır.

«Emperyalizm giderek denizlerdeki hammaddeler üzerinde de egemenlik kurmak istemekte, ege kıta sahanlığında olduğu gibi ulusları birbirine düşürecek entrikalar düzenlemektedir. Böylece hem karalardaki sömürü gözden kaçırılmakta, hem de savaş ekonomileri için pazar hazırlanmaktadır.

«Ancak geri bıraktırılmış ülkelerin doğal kaynaklarına her sahip çıkma hareketi, sadece fiatlar konusunda ortak tavırları dahi, petrol konusunda olduğu gibi emperyalist kampı derin buhranlara itmekte, çöküşünü yakınlaştırmaktadır.

«Yine 1970 ler Türkiyesi, farklı sınıfların farklı şekilde anladıkları ve gerçekleştirmek istedikleri, sanayileşme çabalarının, ülke ekonomisinde ve demokrasisinde ağır ve yoğun biçimlerde yansıdığı bir dönem oldu. Demokrasinin yokedilmesi pahasına gerçekleştirilmek istenen bu amaçlar, sanayileşme olgusunun iki temel ögesini görmezlikten gelen, insan gücümüzün ve doğal kaynaklarımızın sömürüsünü, emperyalizmin uluslararası tekellerin çıkarlarına, geri dönülmez bir işleyişle bağlamak isteyen, bir avuç dışa bağımlı çıkar grupları tarafından haris bir şekilde dile getirildiler.

«Bugün dahi sanayileşmemiz, mevcut otomotiv sanayii ve kurulması istenen uçak sanayii ile, dışa

bağımlı bir şekilde saptırılması girişimleri tezgâhlanmakta ve bunun ağır faturası çalışanlara ödetilmek istenmektedir.

Halk yararına bir sanayileşme, emeğin yani çalışanların bilinçli, örgütlü demokratik iradelerinin, doğayı yani hammaddeleri, bilim ve teknoloji aracılığı ile işlemesi üretmesi ve halkın ihtiyaçlarına sunmasıdır.

«Sanayileşme; emek, hammadde ve teknoloji demektir.

«I — Bugün ülkemizde emeğin yani çalışanların demokratik örgütlenmesi büyük çapta engellenmiştir. Çalışanların düşünce ve örgütlenme özgürlüğü sendikalaşma hakları yasal engellerle büyük çapta kısıtlanmıştır.

«Sanayi kesimi sarı sendikacılıkla parçalanmış, tarım kesimi tamamen örgütsüz bırakılmıştır. Memurların sendikal hakları yoktur, teknik elemanlar muğlak bir statü içinde yan ödemelerle idare edilmektedir.

«2 — Tüm doğal kaynaklarımıza halkımız sahip değildir. İçerden ve dışardan yağmalanmaktadır.

«Madenlerimiz % 49 hisseli yabancı veya ismi Türk olan paravan şirketlerce ucuz emekle çıkarılıp, emperyalist ülkelerin sanayilerini beslemekte ve sonra çok yüksek fiatlarla tekrar bize satılmaktadır. Hatta ülkemizde rafine edilen petrol dahi ithal fiatına bize satılmaktadır.

«Maden Kanunu, petrol kanunu, yabancı sermayeyi teşvik, yerli sermayeyi teşvik bu sömürünün hukuki kılıfını oluşturmaktadır. Maden ve petrol kanunu emperyalizmin ajan uzmanları tarafından dikte ve empoze edilmiştir.

«Bunlar yetmezmiş gibi, kısa bir zaman önce sermayenin düzenlediği çok bilimsel petrol seminerinde, petrol ve enerji sorunumuzun çözümünün, ulusal isteklerden pek ürken yabancı sermaye ve teknolojiye daah fazla garanti ve teşvikle mümkün olacağı dile getirilmiştir.

«30 milyon dolara kapatılmak istenen haşhaş yasağı, hasır altı edilen bir ulusal raporda 800 milyon dolara malolacağı saptanan emperyalist bir baskıdır. Yardım kesme ve bombalama tehditlerinin ardından yaratılan Kıbrıs sorununda, üretimi yavaşlatan ve sabote eden iki yabancı şirketin arkasından, bir üçyncüsü sessiz ve derinden gitmekte ve % 100 yerli SHELL'im diyebilmektedir.

«Pek çok madenimizde dönem sömürünün maliyeti, ayrı ayrı olmak üzere Kıbrıs sorununun maliyetine denktir.

«Ülkemizde temel zirai hedefleri etkileyecek pek çok yabancı uzman çalışmakta ülkenin iklim şartlarına uymayan Meksika buğdayı efsanesi yaratılabilmekte, giderek gıda sanayiimiz yabancı tekellerin güdümüne girmekte, suni krizler yaratılarak aşırı kârlar elde edilmektedir.

«Ormanlarımız, uluslararası tekellerin paravanası olan Dünya Bankasının cazip kredilerine mazhar olmaktadır.

«Ağaçsızlıktan ve erozyondan her yıl Kıbrıs adasına denk verimli toprak denizlere akmakta, balıklarımız içten ve dıştan yokedilmekte, hayvancılığımız hasıraltı edilmektedir.

«3 — Emperyalizmin sömürüsü, sanayileşmemizi dışa bağımlı ve çarpık tutarak tamamlanmakta, ancak kendi pazarlamasına uygun teknolojileri, fahiş know-how, patent ücretleri ile getirmekte ve bu ithal teknolojinin yarattığı sanayileşme % 70-80 i yerli diye halkımıza yutturulmaya çalışılmaktadır. % 30, % 20, % 15 le tüm sanayileşmemiz kontrol altına alınmakta, çarpıtılmaktadır.

«Oysa ülkemiz kendi öz sanayiini, insan gücüne ve doğal kaynaklarına dayanarak gerçekleştirebilecek sayılı ülkelerden biridir.

DOĞAL KAYNAKLARIMIZA SAHİP ÇIKMADAN SANAYİLEŞMEMİZ VE KALKINMAMIZ MÜMKÜN DEĞİLDİR. BUNUN İÇİN:

«1 — Madenlerimizin işletilmesi ve satılması, yabancı şirketlerin ve onların paravanası olan yerli şirketlerin elinden alınmalıdır. Bunun için maden ve petrol kanunu mutlaka değiştirilmelidir. Madenlerimizin devletleştirilmesi şarttır, ancak yeterli değildir. Esas olan madenlerimizin, halkımızın çıkarları doğrultusunda işletilmesi ve değerlendirilmesidir.

«2 — Toprak reformu geniş köylü yığınlarının yararına mutlaka yapılmalı, üretim tarım kooperatiflerince modernleştirilmelidir. Orman ürünlerimiz ve buna dayalı sanayi, coğrafi ve ulusal ekonomi koşulları içinde değerlendirilmelidir.

«3 — Ulusal teknoloji, kendi gelişim potansiyelini içinde taşıyacak şekilde planlanmalı ve hedeflendirilmeli, teknoloji transferinde ulusal çıkarlar titizlikle korunmalıdır.

«4 — Tüm çalışanların örgütlenmelerine engel olan yasalar iptal edilmeli. Teknik elemanlar ve memurlar sendikalaşmalı, sendika seçiminde referandum esas olmalıdır.

İNANCIMIZ ve GÜVENİMİZ ODUR Kİ, HALKIMIZIN ÖRGÜTLÜ MÜCADELESİ, DOĞAL KAYNAKLARIMIZA, SANAYİMİZE SAHİP ÇIKACAKTIR ve ANCAK HALKIMIZIN ÖRGÜTLÜ MÜCADELESİNİN ve İRADESİNİN ÜRÜNÜ OLAN İKTİDARLAR SORUNLARIMIZI ÇÖZEBİLECEKTİR.»

(*) Birlik, TMMOB Bülteni Sayı: 3, 15.10.1974

"KARA DÜZEN" NIÇIN OYNATILMAZ

Muzaffer İZGÜ

TÖB—DER dergisinde izlediğime göre oyunum bir çok yerde oynatılmamakta. İşgüzar kaymakamlar, İşgüzar yönetim yetkilileri korkuyorlar, çekiniyorlar veya kafalarına uygun bulmuyorlar oyunu, hem de daha hiç izlemeden... Öyle ya, hem «Kara» sı var, hem de «Düzeni»i var. Karayla Düzen bir araya geldi miydi, hop ediyor yürekleri... Aman düzene söz söylenmesin, ama düzenle uğraşılmasın... Ama neden uğraşılmasın?.. ol salonlarda sıkmabaş Şule'lere konferanslar çektirilir. ol salonlarda Vahşetten Nura, İbret sahnesi oyunları temsil ettirilir. ama Kara Düzen'e gelince, tehlikeli çanlar çalmağa başlar. Çünkü mütegallibenin, üçkâğıtçının, vurguncunun kapkaçcının, kasaba eşrafının huzuru bozulacaktır.

Kesinkes şunu bilmelilerdir ki ol kaymakamlar ol yönetim yetkilileri bu düzen ak değildir, karadır. kapkaradır... Diyemeyiz kara'ya ak...

Evet Kara Düzen... Ak mı ki?

Devletin kerestesini devletin ormanından ucuza alıp, sonra da müteahhit adı altında geri devlete pahalı pahalı satan düzene, ak düzen mi diyelim?

Yüzbinlerce çocuğun okuma olanaklarından yoksun, yine yüzbinlerce gencin üniversite öğreniminden yoksun olduğu bir düzene, ak düzen mi diyelim?

İşçisini bir lokma ekmek için Almanya'lara, Avustralya'lara salan, sonra da onların geri dönüp yuvasına geleceğinden korkan bir düzene, ak düzen mi diyelim?

Biri Boğaz'ın en güzel yerinde, Boğaza karşı içkisini yudumlar, ötekisi yerin iki kat altında, mağara devrinde yaşarken, böyle düzene, ak düzen mi diyelim?

On iki katlı konakların yanı sıra, milletinin hemen hemen yarısından fazlasının, ana kız kızan, bir tek odacıkta yaşadığı, gecekondu düzenine, ak düzen mi diyelim?

Yüz bin liraya mal olan bir otobüsü, bir milyon liraya millete kazıklayan, ve bunun parasının da milletten çıkarıldığı, adına da montaj sanayi dendiği düzene, ak düzen mi diyelim?

Hastalandığı zaman özel hastanelerde başlarında hazik ve nazik doktorların pervane olduğu kişilerin yanı sıra, hastane kapılarından kovulan, hastane kapılarında ölen vatandaşlar varken, buna ak düzen mi diyelim?

En küçük bir iş için, ardında torpil olmaksızın yapılmamasına, işini bilenin gemisini yürüttüğü, bilemiyenin süründüğü, üç buçuk açık gözün sebeplendiği düzene, ak düzen mi diyelim?

Eğitimi, sineğin barsağından başlayıp, Hudson gölünün yüzölçümünde biten, bir yığın yanlışlarla, boş şeylerle kafaların yıkandığı beyinler varken, kafalar örümceklensin diye, daha altı yaşından kuran kurslarına başlanırken, zenginin çocuğu en iyi okullarda, fakir fukaranın çocukları imam hatip okullarında okurlarken, buna ak düzen mi diyelim?

Umutların milli piyangoya, totoya ve de gazoz kapaklarına bağlandığı, yarınından hiçbir umudu olmayan insanların yaşadığı ülkedeki düzene, ak düzen mi diyelim?

Kalkınma politikası deyip, yabancı sermayeyi yurt içinde dallandırıp budaklandıran, sonra da kendi kuyularından çıkmış petrolü, yine sana pahalıya satan düzene ak düzen mi diyelim?

Zengin fakir ayrımı yaptığın zaman, önüne «Beş parmağın beşi de bir mi» diyerek saçma sapan bir atasözüyle çıkan işbirlikçi ve yardakçıların bol olduğu memleketin düzenine, ak düzen mi diyelim?

Tüm kıyıları yabancı yerli işbirlikçiler tarafından paylaşıldıktan, vatandaşın parmağını sokacağı kıyı deniz kalmadıktan sonra, kıyılar devletin malıdır diye kanun çıkaran düzene mi, ak düzen diyelim?

Baş hırsızlar memleketin en itibarlı kişileri olurlarken, fikir adamı diye hapislere atılan bir yığın yazar çevirmen varken, bu düzene ak düzen mi diyelim?

Anayasa'yı lüks sayan, özel mahkemeler kuran, vatandaşı hep, uyu yavrum ninni politikasıyla uyutmaya çalışan düzene, ak düzen mi diyelim?..

Hayır, kara düzen bunun adı... Evet Kara Düzen... Kapkara düzen... İnsanların işkencelerle, engizisyonlarla korkutulduğu bir düzen...

Ama düzen ne olursa olsun, o memleketin yazarı, çizeri, sanatçısı susmaz... Konuşur... Başına gelecekleri bile bile konuşur...

O konuşur, ama ondan sonra gelenler mutlu olur...

Birler Çengelli mi Olmalı Çengelsiz mi ?

Salih BAŞER

Bir ülkenin eğitim politikasını o ülkenin egemen sınıfları ve bu sınıfların temsilcisi olan iktidarlar çizer. Bir üst yapı kurumu olan eğitimin hangi amaçla kullanılacağını o topluma hakim olan üretim biçimi belirler. Her üretim biçimi kendi eğitim anlayışını birlikte getirir. Tüketici toplumlarda eğitimin amacı tüketici insan yetiştirmektir. Her toplumda eğitim mevcut düzenin ömrünü uzatmak için kullanılan bir araçtır. Mevcut düzenin erdemine inandırılmış insan yetiştirmektir. Hiçbir düzen kendi dünya anlayışına ters düşecek, kendi mezarını kazanacak beyinler yetiştirmez. Bu açıdan eğitim sistemimizdeki gelişmeleri kalın çizgileriyle özetlemekte yarar var.

İmparatorluk döneminde toprak vardı, vatan yoktu. Halklar vardı ulus yoktu. 1923 de kurulan Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin ilk görevi hilâfet hükümetine karşı Türk Ulusunu savunmak olmuştur. Ortada bütün bir vatan var fakat bütün bir ulus yok. Tek çaresi yurdun her köşesine aynı duygu ve düşünceyi götürmekti. Bu nedenle hükümetin eğildiği ilk sorun Milli Eğitim sorunudur. Ahret kültürüyle şartlandırılmış Türk Ulusuna «ulus bilinci» vermek gereksinimi duyuldu. Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi bunun için kuruldu. Üretim biçiminde büyük değişiklikler olmamakla beraber köhnemiş Osmanlı kurumlarının yerlerini Cumhuriyet kurumları aldı. Ülkede eğitim birliğini sağlamak çabası 1938 lere kadar sürdü. Eğitim alanında yapılan bu değişiklikler Türkiye'nin o zamanki ekonomik yapısının gereğiydi.

Türkiye'nin sosyo-ekonomik yapısı kendi gelişme kanunlarına uyarak o günlerden bu yana bir takım değişimlere uğradı. Bazı aşamalardan geçti. Sermaye sınıfı güçlendi. Kapalı köy ekonomisi kooperatifler yoluyla açık pazar ekonomisine geçmekte. Şirketler birleşerek tröstleşmeye başlamakta. Türkiyenin endüstrileşmesi üst yapı kurumlarında da ileriye dönük bir takım değişiklikleri gerektirmektedir. Bu değişikliklere daha çok eğitim alanında gereksinim vardır. Çünkü eğitim sistemimizin bir çok alanlarında halâ feodal değer yargıları hakimdir. Şeriatçı görüşün izleri silinmediği gibi son aylarda bu çağ dışı görüşü eğitimimize yerleştirecek uygulamalar yapılmıştır. O nedenle eğitim politikamız Türkiye'deki üretim biçiminin gerisinde kalmıştır.

Burjuva eğitim görüşü feodal düzeni yıkarak geldiği için özünde devrimcidir. Bu nedenle eğitimimize zorunlu değişikliklerin getirilmeyişinden bizden çok burjuva sınıfı şikâyetçidir. Faizin haram oluşunu anlatmayı, öğrenciye saçını kestirip kıravat taktırmayı öğretmeyi burjuva sınıfı yeterli bulmamaktadır.

Atatürk'ün ölümünden bu yana özellikle Köy Enstitüleri kapatıldıktan sonra başa geçen Milli Eğitim bakanları toplumumuzun gelişmesine paralel reformları yapamamışlardır. Çünkü kendileri toplumdaki gelişmeye ayak uyduramamış, toplumun gerisinde kalmışlardır. Hele hele eğitimde devrimden söz etmek (esasen devrim bir bütündür, eğitimde yapılacak devrim genel devrimin bir parçasıdır) gülünçtür. Ama Hasan Âli'den sonra gelmiş geçmiş eğitim bakanlarının haklarını yememek için eğitim sistemimize getirdikleri yeniliklerden bir kaçını hatırlatmak gerekir.

Meslekte 9-10 yılını dolduranlar anımsıyacaklardır. Günün birinde okullara bir tamim geldi. Tamimde: «Bundan böyle 1'ler çengelli, 7'ler kuşaksız yazılacaktır. Öğrencilere de bu şekilde öğretilecektir.» deniyordu. Derslerimizde «Çocuklar bundan böyle 1 rakamını çengelli, 7 rakamını kuşaklı yazacaksınız, bakanlığın emri var» dedik.

Sonra o bakan gitti, başka bir bakan geldi. Günün birinde okullara yeni bir tamim geldi. «Artık 1'ler çengelsiz 7'ler kuşaksız yazılacaktır.» deniyordu. Biz yine sınıflarımıza girdik «Çocuklar artık 1'leri çengelsiz, 7'yi kuşaksız yazacaksınız, bakanlığın emri var» dedik.

12 Mart'a kadar eğitimde yapılan reformlar (!) bunlar ve benzerleri oldu. 12 Mart'ta kurulan «Reform Hükümeti» eğitim alanında da yeni düzenlemelere, yeni atılımlara girişti. Bir çok yenilikler (!) getirildi. Bu yenilikler bakanının imzasıyla Tebliğler Dergisinde yayınladı. «Resmî yazışmalarda başlık ile konu arasında 4 merdane boşluk kalacak. İlgi'nin altı yazı makinası ile çizilecek. İlgi ile metin arasında iki merdane, metnin solundan altı çıt, sağından iki çıtlık boşluk kalacak.» Bu açıklamalar yanlış anlamaya meydan verilmemesi için olsa gerek ayrıca şekille de gösterilmişti.

Yapılanlar elbette yalnızca bunlar değildir. Çok başarılı oldukları alanlarda olmuştur. Öğretmen kıyımı gibi.

Böylece 1974'lere kadar geldik. Bu çağdışı eğitim sistemimizle. Bilmek istiyoruz geniş bir uygulama yılı olan 1974-1975 öğretim yılında 1'leri çengelli mi yazacağız, çengelsiz mi?

CAN ÇEKİŞEN EMPERYALİZM VE GERİ KALMIŞ ÜLKELERE YARDIM

Burhanettin BİBER

«Geçmişte ve özellikle Tanzimat Devrinden sonra, YABANCI SERMAYE memlekette seçkin bir mevkie malik oldu. Ve ilmî manasıyla denebilir ki, Devlet ve Hükûmet yabancı sermayenin jandarmalığından başka bir şey yapmamıştır.»

M. Kemâl ATATÜRK

Haşhaş yasağının kaldırılması, kıta sahanlığı sorunu, Kıbrıs sorunu derken, bugün ülkemizde tüm dikkatler ABD Kongresinin aldığı Türkiye'ye yardımı kesme kararına çevrildi. Bilinir ki, haşhaş yasağı, kıta sahanlığı sorunu ve Kıbrıs sorunu ile alınan karar arasında sıkı ilişki vardır. Ve esasta kongrenin aldığı bu karar ve Başkan Ford'un bu kararı veto etmede direnir görünmesi ABD emperyalizminin bilinen bir oyunudur. Yoksa ABD emperyalizminin pire için yorganı yakacağı, Türkiye üzerindeki sömürüsünün bir anlamda son bulacağı anlamını taşır bu karar. ABD Kongresinin, Türkiye üzerinde baskı yapmaktan başka bir düşünce ile böyle bir karar alması için her halde aptal olması gerekir. Böylesi bir karar karşısında Türkiye Cumhuriyeti hükümetinin gerek iktisadî ve gerekse siyasî ve askerî ikili anlaşmaları yeniden gözden geçirmesi gerekeceği ortadadır. Bu ise, Türkiye'nin değil, ABD emperyalizminin çıkarlarına ters düşer.

Bugüne kadar tüm ilerici ve yurtsever çevrelerde ABD emperyalizminin bu oyunu açıklığı ile ortaya konmuştur. Güncel olarak karşımıza çıkan bu karar, gerçekte Türkiye Hükûmetinin ABD emperyalizmi ve AET emperyalizmi ile bağımsızlığımızı zedelemeyecek ilişkiler içine girme ve ilişkileri yeniden düzenlemek zorunluluğunu ortaya çıkarmaktadır. ABD emperyalizmi karşısında alternatif bir başka emperyalist ülke görünür ve aynı biçimde ilişkiler içine girilirse bu kıltf değiştirmekten öte bir anlam taşımaz. Bu nedenle bizce de önemli olan ABD Senatosunun aldığı ya da alacağı karar değil, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetinin bu karar karşısında takındığı ve takınacağı tavırdır. Cumhurbaşkanı Sayın Korutürk'ün 10 Ekim 1974 günlü mesajında söylediği «Evvelâ şunu bütün Türk Milletine ve bütün dünyaya açıklamak isterim ki, Birleşik Amerika Devletlerinin Türkiye'ye yapmakta olduğu askerî yardım, tek taraflı bir atıfet ve bir iane mahiyetinde değildir. Birleşik Amerika Devletleri bir hayır cemiyeti gibi Türkiye'ye senelerden beri, karşılığı olmayan bir yardım fedakârlığı içinde değildir. Bu anlayışın bütün Türk Milleti karşısındadır» sözleri, oldukça sevindiricidir. Elbette ki ABD emperyalizmi ne hurda askerî araçlarını ve ne de bozuk gıda maddelerini yardım adı altında Türkiye'ye ve diğer geri kalmış ülkelere karşılığını almadan vermemiştir. Ne oyundur ki, bu ince sömürü biçimini yardım adı altında sürdürmekte ve geri kalmış ülkeler bu aşağılık oyunu kabullenmektedirler.

Bütün dikkatler bu konuya çevrilmişken bağımlılığımızı pekiştiren ikili andlaşmalardan bir ikisini gözden geçirerek yardım adı altında oynanan aşağılık oyunu sergilemeye çalışalım.

II. Paylaşım savaşının sonlarına kadar bağımsızlık politikasından hiç bir ödün vermiyen Türkiye Cumhuriyet Hükümeti, bu savaşın sonlarına doğru bu politikasından yavaş yavaş uzaklaşmış, biçim değiştiren emperyalizmin iktisadî, askerî, teknik v.b. yardım adları altında oynanan oyunundan kendini kurtaramamıştır. Ulusal Kurtuluş Savaşlarının hız kazandığı bu dönemde artık askercil tedbirlerle emperyalizmin sömürüsünü sürdürmesi olanaksızlaşmıştı. Bundan böyle, geri kalmış ülkelere şirin görünmek ve bu şekilde sömürüsünü sürdürmek zorundadır. Ulusların hızla bağımsızlık savaşları bu sömürü biçimini, YENİ SÖMÜRGECİLİĞİ ortaya çıkarmıştır. Ve işte Türkiye II. paylaşım savaşı sonlarına doğru, emperyalizmin yarattığı «komünizm umacısı» etkisiyle kendisini bu yeni sömürgeciliğin ağları arasında buldu.

İlk ikili anlaşma 23 Şubat 1945 yılında ABD Hükûmeti ile yapıldı. Bu andlaşma ile Amerika'nın 11 Mart 1941 tarihinde çıkardığı ÖDÜNÇ VERME ve KİRALAMA Kanunundan yararlanan ülkeler arasına II. paylaşım savaşının sonlarına doğru Türkiye'de katılmış oluyordu. Bu verilecek ödünlerin tohumuydu. Artık ikili andlaşmalar çorap söküğü gibi devam edecek, eşit olmayan koşullara yapılan bu andlaşmalar giderek her alanda bağımlılığımızı artıracaktı ve böyle de oldu. 12 Kasım 1956 tarihinde yapılan andlaşmayla buğday, arpa, mısır, konserve sığır eti, peynir, süttozu, pamuk tohumu ve yağı, soya fasulyesi ve yağı ve navlun dünya fiat piyasası üzerinden 436 milyon dolar üzerinden 436 milyon dolar karşılığında yardım adı altında verilmiştir.

Bu yardımın 21.900..000 dolar karşılığı Türk Lirası ABD Hükûmetinin Türkiye'deki masraflarıyla, ABD tarım ürünleri için yeni piyasa olanak-

ları temini, uluslararası eğitim mübadelesi, kitap ve gazetelerin tercüme, yayın ve dağıtımı çalışmalarının finansmanında kullanılmak üzere ABD Hükûmeti emrine;

1.250.000 dolar karşılığı Türk lirası, Türkiyede Amerikan vatandaşları tarafından kurulup, işletilen okul, kütüphane ve cemaat merkezlerine yardım için ABD Hükûmeti emrine;

23.150.000 dolar karşılığı Türk lirası Türkiye'nin iktisadî kalkınması için faizle ve şu şartlarla borç olarak veriliyor:

1 — 6.000.000 dolar karşılığı Türk lirası şartları ileride yapılacak bir ek andlaşmayla saptanmak üzere özel teşebbüse borç verilmek için ayrılacak.

2 — Amerikan tarım ürünlerine karşı Türkiye'deki piyasa talebini artırmak için her iki taraf sürekli çaba gösterecek.

3 — Türk Hükûmetine borç olarak verilecek paranın kullanılması hakkında bir andlaşma sağlanamazsa, bu andlaşma tarihinden itibaren 4 yıl içinde Türkiye'ye borç verilmeyen ikrazları, bu andlaşma hükümlerine göre ABD Hükûmeti istediği gibi kullanabilecektir. Türk Hükûmeti ABD Hükûmetinin bağlayıcı şartlarına uymadığı takdirde, Türkiye bankalarında toplanacak Türk liralarını ABD Hükûmeti keyfinin istediği gibi kullanabilecektir.

Yukarıda Türkiye aleyhine olan bağlayıcı hükümleri KREDİ andlaşmalarında da aynen izlemek mümkün. 31 Mayıs 1968 yılında Karadeniz Bakır İşletmeleri için sağlanan kredi andlaşmasının bir bölümü aynen şöyledir: «İşbu kredi mühasıran proje için lüzumlu olan malzeme ve hizmetlerin ABD doları üzerinden tahakkuk edecek giderlerinin (dolar giderleri) finansmanından kullanılacaktır.» Yani, alınan kredi A.B. Devletlerinden pahalı olarak alınacak mal ve hizmetlere gidecektir. Sözde yardım olarak sağlanan bu kredinin kullanılma biçimi de ABD tarafından saptanmaktadır.

İktisadî alanda olduğu gibi SİYASİ alanda da ABD Hükûmeti ile yapılan ikili andlaşmalar, yine iki bağımsız ülke arasında olması gereken andlaşma özelliğini göstermez. 1959 yılında yapılan İş Birliği andlaşmasının giriş bölümünde:

«Türkiye Hükûmeti ile ABD Hükûmeti,

Londra'da 1958 tarihinde kendilerinin de katıldıkları beyannameyi tatbik mevkiine koymayı arzu ederek;

24 Şubat 1955 tarihinde Bağdat'ta imzalanan Karşılıklı İşbirliği Paktının 1. maddesi gereğince bu andlaşmayı, imzalayan tarafların emniyet ve müdafaaları için İşbirliği yapmayı kararlaştırdıklarını ve yin aynı şekilde yukarıda zikri geçen beyannamede ifade olunduğu üzere, Amerika Birleşik Devletleri Hükûmetinin Dünya Sulhu Nef'ine, emniyet ve müdafaaları için işbu beyannameye katılan hükûmetlerle İşbirliğinde bulunmayı kabul ettiğini nazarı itibare alarak» dedikten sonra birinci maddesinde «Türkiye Hükûmeti mukavemet etmeye azimlidir. Türkiye'ye karşı tecavüz vukuunda, ABD Hükûmeti talebi üzerine Türkiye Hükûmetine yardım etmek için karşılıklı olarak üzerinde anlaşmaya varabilecek şekilde ve Orta-Doğu'da Sulh ve İstikrarı İdameyi İstiftaf Eden Müşterek karar suretinde derpiş edildiği vechile, silâhlı kuvvetlerin kullanılması da dahil olmak üzere ABD'nin Anayasasına uygun gerekli her türlü harekete girişecektir» denmektedir.

Görüldüğü gibi burada 28 Temmuz 1958 tarihli Londra Beyannamesine atıf yapılmaktadır. Bu beyannamenin birinci maddesinde ise «...Bu üyeler müşterek güvenliklerini korumaya ve direkt ve endirekt saldırılara karşı durmaya kararlı olduklarını açıklamışlardır.» denmektedir. Açık olarak anlaşılacağı gibi ABD Hükûmeti Türkiye'ye direkt ya da endirekt saldırıya karşı müdahale edebilecektir. Direkt saldırıdan silâhlı saldırıyı anlamak mümkün. Endirekt saldırı ise silahlı olmayan tüm saldırılardır. Edirekt saldırının olup olmadığı, isteyenin istediği biçimde yorumlamasına bağlıdır. Yani kurtla kuzu hikâyesi.

Giriş bölümünde saldırgan ABD emperyalizminin dünya barışı uğruna, dünya jandarmalığını yüklenmiş olması, dünya halkları için bir lütuf olsa gerek. (!)

Türkiye'nin ikili anlaşmalarla sağladığı ABD silah yardımının iç yüzünü kısaca özetlersek, bu yardımın ne menem şey olduğunu, askerî bağımsızlığımızı ne ölçüde zedelediği ortaya çıkar.

ABD Hükûmeti İkinci Paylaşım savaşında müttefiklerine sürekli silah yardımında bulunmuştur. İkinci Paylaşım Savaşı sonrasında ise zorunlu olarak sömürü biçimi değişmiş, askercil müdahaleler yerini, ikli anlaşmalara ve paktlara bırakmıştır. Başta söylediğimiz gibi Türkiye'de bu sömürüden 1945 yılından itibaren payına düşeni ödemeğe başlamıştır. İkinci Paylaşım Savaşı sonunda ABD emperyalizminin elinde kalmış, modası geçmiş, hurdaya çıkmış silahlarından ikili anlaşmalarla yardım adı altında payımıza düşeni aldık. Ve öyle aldık ki, bu silhların mülkiyeti bize ait olmadı. ABD başkanı herhangi bir zamanda gerek duyarsa bu silahların tekmilini bizden geri isteyebilecek ve bizde kuzu kuzu bunları geri verecektik. Ayrıca, bu silahları kullanacağımız yer ve biçimde ABD emperyalizmi tarafından saptanacaktı. Şimdi lâfı uzatmadan belgelere geçelim:

İkili anlaşmaların askerî bölümünün büyük bir kısmı NATO antlaşmasının üçüncü maddesine dayanılarak yapılmaktadır. Fakat, NATO'ya katılmamızdan önce de ABD ile yapılan ikili anlaşmalar vardı NATO'ya girmemizden önce 12 Temmuz 1974'de ABD ile Türkiye Cumhuriyet Hükûmeti arasında yapılan ikili antlaşmanın 4. maddesinin ikinci paragrafında «Türkiye Hükûmeti, Birleşik Devletler Hükûmetinin muvaffakatı olmadan, bu nev'i de hiçbir madde veya malumatın mülkiyet ve zilliyetliğini devretmeyeceği gibi, ay-

Kapitalist Genişletilmiş Yeniden Üretim

Kapitalist düzeni öğrenirken bu sistemin işleyişindeki bazı özellikleri bilmemiz gerekir. Bunlardan birisi «Genişletilmiş Kapitalist Yeniden Üretim» olayıdır.

Bilindiği gibi üretim süreci içinde tüm metalar - giyecek, yiyecek.. v.b. - üretilirler, kullanılıp tüketilirler ve yeniden üretilirler. Örneğin toplumumuzda şehirlerde, kasabalarda, köylerde her gün ekmek pişirilir. Bu ekmekler satılırlar, alıcıları tarafından yenmek suretiyle tüketilirler. Ertesi gün yeniden ekmek üretimi başlar ve bu yiyecek maddesinin üretim süreci böylece sürer, gider. Diğer tüketim malları da benzer bir yol izleyerek yapılır, kullanılır ve yeniden üretilirler. Toplumların tüketim ürünlerine daima ihtiyacı vardır. Yemekten, giymekten, yakmaktan.. v.b. vazgeçemeyiz. Bunlar insan yaşantısının devamını sağlarlar. Bu yüzden bir toplum bütün bireyleriyle tüm olarak ortadan kalkmadıkça tüketim süreci yani gerekli yiyecek, giyecek, yakacak. v.b. maddelerinin sürekli olarak kullanılıp bitirilmesi olayı devam eder. Aynen tüketimin durmaması gibi, buna bağlı olarak, üretim süreci de aralıksız sürer. İster kapitalist ister sosyalist tüm toplumsal sistemlerde bu olayı yani üretimin tüketim dolayısıyla aralıksız devam etmesini izlememiz mümkündür. Ürünlerin sürekli olarak tekrardan üretilmesi ise «yeniden üretim» dir.

Kapitalist sistemin doğuşundan önce yeniden üretim dediğimiz olay «Basit Yeniden Üretim» idi yani bir toplum bir yıl önce ne miktarda meta üretiminde bulunmuş ise onu izleyen yılda da aynı miktarda üretim yapardı. Üretimin hacmi yani miktar olarak üretilen mallar ne artar ne de azalırdı. Çünkü kapitalizm öncesinde üretici güçler - aletler, avadanlıklar, makineler, ham maddeler, fabrikalar, binalar, toprak ve insanın üretim bilgi ve deneyleri - çok yavaş olarak gelişmekteydi. Üretim hacmi değil yıldan yıla on onbeş yılda bir bile zor artıyordu. Doğal olarak bu koşullar altında yeniden üretim ancak «Basit Yeniden Üretim» biçiminde oluyordu.

Kapitalizme geçişle birlikte üretim güçleri gelişti. Birçok makineler bulundu. Hammadde kaynakları arttı, insanların üretim sürecinin her alanında bilgi ve yetenekleri diğer dönemlerle kıyaslanmayacak ölçüde gelişti, ilerledi. Bu durumla orantılı olarak üretim hacmi yani toplumda üretilen malların miktarı yıldan yıla çok büyük bir artış gösterdi. Görüldüğü gibi kapitalist toplumdaki yeniden üretim olayı önceki toplumlardaki basit yeniden üretimi çok aşmıştı. Bundan dolayı kapitalist toplumdaki yeniden üretim sürecine «Genişletilmiş Yeniden Üretim» denildi.

---

ni muvafakat olmadan Türkiye hükûmetinin subay, memur, veya ajanı sıfatına haiz bulunmayan bir kimse tarafından bu maddelerin veya malumatın kullanılmasına veya bu malumatın bu sıfatı haiz olmayan bir kimseye açıklanmasına ve bu maddeler ve malumatın verildikleri gayeden başka bir gayede müsaade etmeyecektir» denmektedir. Burada belirtilen tek gaye komünizme karşıdır. Bunun dışında, bir kapitalist-emperyalist devletin veya sosyalist blokun dışında bir devletin saldırısına uğrarsak, kazıklanan askerî yardımı verilişinin gayesi dışına düştüğü için kullanamayacağız. Bu temelde başlayan askeri antlaşmalar NATO'nun üçüncü maddesie dayanarak yapılan antlaşmalarla da aynı yolu daha da ileri giderek izledi.

İşte ABD kongresi bu yardım kazıklarının askerî bölümlerini onaylamıyor. Ford ve Kissinger'de bu yardım kazığının sürmesini istiyor. ABD emperyalizmi aralarında tartışma ne olursa olsun bu yardım kazığını sürdürecektir. Bu, ABD emperyalizminin Türkiye üzerindeki çıkarlarının sürebilmesinin gereğidir. Bu nedenle önemli olan Türkiye'nin iktisadî, siyasî, askerî vb. alanlarda ulusal politika izleyip izlemeyeceğidir. ABD emperyalizminin yardım kazığını «keseceğim, kesiyorum» tehditlerine boyun eğip eğmiyeceğidir.

Biz inanıyoruz ki, artık Türkiye halkı yardım adı altında oynanan aşağılık oyunun içyüzünü kavramıştır. Bu oyunu bozacak, her türlü ulusal davranışın savunucusu ve sahibi olacaktır. Ve işte o zaman ABD emperyalizmi, «yardım kazığını kesiyorum, keseceğim» diyemeden def olup gidecektir.

hukuk köşesi

DEVLET GÜVENLİK MAHKEMELERİ

Avukat : Halit ÇELENK

Ünlü İtalyan cezacısı Manzini: «Politika hukuk için daima kötü bir kılavuz olmuştur» dediği zaman, yaşadığı toplumda hukuk ilkeleri yurdumuzda olduğu kadar bir kenara itilmiş miydi? sanmıyorum? Yürütme organının (hükümetin) yargı organına, politikanın hukuk'a egemen hale geldiği toplumlarda artık hukuk devleti'nden, hukuka bağlı devletten, bağımsız mahkemelerden sözetmeye olanak bulunmadığı kuşkusuzdur. Bu hallerde, insanlık tarihi boyunca süregelen sınıf mücadelelerinin hukuk düzenine kazandırdığı demokratik ilkeler, hak ve özgürlükler birtarafa bırakılmakta, topluma egemen olan sınıfların çıkarları demokratik kurallara, hukuka ve adalete yeğ tutulmaktadır.

Ülkemizde 12 Mart müdahalesinin; 27 Mayıs hareketinden sonra, bu hareketin getirdiği demokratik Anayasaya ve bu temel yasanın olanak sağladığı toplumsal gelişmeye bir tepki olarak ortaya çıktığı bilinmektedir. Bu tepki, 1961 Anayasasının getirdiği kurumları ortadan kaldırmak, yada onların yetkilerini sınırlamak ve yerlerine kendi amacına uygun yeni kurumlar getirmek yoluyla gösterilmiştir. Müdahalenin hedefi, Anayasal hak ve özgürlüklerin oluşturduğu toplumsal gelimeyi durdurmak, düşünce ve anlatım özgürlüğünü, basın özgürlüğünü, örgütlenme özgürlüğünü, bağımsız yargı'yı ortadan kaldırmak, sol düşüncelerin gelişmesine engel olmak ve yurtta sarsılmakta olan işbirlikçi sermaye ve feodal mütegallibe egemenliğini güven altına almaktı.

Belli gerekçelerle sıkıyönetim ilan eden 12 Mart siyasal iktidarları, sıkıyönetimi olağan bir yönetim haline getirmeyi amaçlamışlar, bunda kendi açılarından yarar görmüşler ama Anayasa hükümleri, yurt ve dünya kamuoyu karşısında sıkıyönetimi normal bir yönetim olarak sürdürme olanağını bulamamışlardır. 12 Mart'ın dayandığı güçler, çıkar yolu Anayasa ve yasa değişikliklerinde ve sıkı yönetim mahkemelerinin görevini sürdürecek yeni organlar yaratmakta bulmuşlardır. İşte Devlet Güvenlik Mahkemeleri, bu amaçlarla ortaya çıkan 12 Martın hukukumuza getirdiği yeni bir kurum olmuştur.

Böylece 27 Mayıs Anayasısının 136. maddesi değiştirilmiş ve bu maddeye aşağıdaki hükümler eklenmiştir :

«Devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğü, hür demokratik düzen ve nitelikleri Anayasada belirtilen Cumhuriyet aleyhine işlenen ve doğrudan doğruya Devlet Güvenliğini ilgilendiren suçlara bakmakla görevli Devlet Güvenlik Mahkemeleri kurulur. Ancak, Sıkı Yönetim ve savaş haline ilişkin hükümler saklıdır.

«Devlet Güvenlik Mahkemesinde bir başkan, dört asıl ve iki yedek üye ile bir savcı ve yeteri kadar savcı yardımcısı bulunur. Başkan, iki asıl ve bir yedek üye ile savcı, birinci sınıfa ayrılmış hakim ve Cumhuriyet savcıları arasından; iki asıl ve bir yedek üye birinci sınıf askeri hakimler arasından; savcı yardımcıları ise Cumhuriyet savcıları ve askeri hakimler arasından atanır.

«Devlet Güvenlik Mahkemesi Başkanlığı, üyeliği, yedek üyeliği, savcılığı ve savcı yardımcılığı atamalarında **Bakanlar kurulunca her boş yer için bir misli aday gösterilir.** Bu adaylar arasından Devlet Güvenlik mahkemesi hakimlerinin atanması Yüksek Hakimler kurulunca; savcı ve yardımcılarının atanmaları Yüksek Savcılar Kurulunca; askeri hakimlerden üye, yedek üye ve savcı yardımcılarının atanmaları ise özel kanunlarında gösterilen usule göre yapılır.

«Devlet Güvenlik Mahkemeleri başkan, üye ve yedek üyeleri ile savcı ve savcı yardımcıları üç yıl için atanırlar, süresi bitenler yeniden atanabilirler.»

Anayasada yapılan bu değişiklikten sonra 1773 sayılı Devlet Güvenlik Mahkemeleri kuruluş ve yargılama usulleri hakkındaki yasa yürürlüğe konulmuş ve mahkemeler de kurularak çalışmaya başlamıştır. Yasaya göre bu mahkemeler önemli siyasal suçları yargılayacaklardır.

Toplumsal gelişmemiz ve yurdumuzda düşün, sanat ve basın özgürlüğü üzerinde önemli etkileri görülen ve görülecek olan Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kuruluşu, savunma hakkı yönünden niteliği, hakimlerinin atanma biçimleri ,bağımsız olup olmadıkları vb. üzerinde durmak ve düşünmek kamu yararı açısından zorunludur.

Devlet Güvenlik Mahkemesi hakim ve savcıları gerçekte hükümet tarafından atanmaktadır. Her ne kadar sivil hakimler hükümetin göstereceği bir misli aday arasından (bir kadroya bir yada iki aday) Yüksek Hakimler Kurulunca atanmakta ise de, Yüksek Hakimler Kurulu gösterilen adaylar dışında bir seçme hakkına sahip olmadığına göre atamanın hükümet tarafından yapıldığı açıktır. (M, 6)

Asker hakimler ise doğrudan doğruya yürütme organı tarafından görevlendirilmektedirler.

Hükümet, kurulmuş olan bir D.G. Mahkemesini istediği zaman kaldırabilir. Her ne kadar bu karar alınırken Yüksek Hakimler Kurulunun görüşü alınacaksa da bunun bağlayıcı bir niteliği yoktur.

Hakimler üç yıl için seçilmekte ve daha sonra görevlerinden alınabilmektedirler. Bu yönlerden bir hakim teminatı da sözkonusu olamamaktadır. Geçtiğimiz dönemde kararları beğenilmeyen hakimlerin görevlerinden alındığı ve görev yaptıkları mahkemelerin toptan ortadan kaldırıldığı hatırlardadır.

Yürütme organı tarafından atanan, belli bir süre

lığından söz edilemiyeceği kuşkusuzdur.

Bir Anayasa kuruluşu olan Yüksek Hakimler Kurulu tarafından atanmış tecrübeli genel mahkeme hakimleri varken yeni mahkemeler kurma yoluna gidilmesi bu genel mahkemelere güvensizliğin açık bir ifadesi olmuştur.

Siyasal iktidar, genel mahkemelerde halkımızı güvenlik içinde görürken, kendisine karşı işlenmiş suçlar da kendisini böyle bir güvenlik içinde görmemektedir. Oysa yasaya göre mahkemeler halk adına yargı görevi yapmaktadırlar. Çelişki gerçekten ilginçtir. (1)

Sayın Prof. Faruk Erem Ceza Usulü Hukuku kitabında:

«Olağanüstü mahkeme, mevcut olağan bir mahkemeye itimat etmemek ve belirli maksatlara uygun bir mahkeme kurmak ihtiyacından doğar.» demektedir. (sayfa 94. 1970)

Kuruluş nedenlerine ve açıklanan hükümlere **göre Devlet Güvenlik Mahkemeleri olağanüstü mahkemelerdir.** Oysa Anayasamız 32. maddesinde:

«Bir kimseyi kanunen tabi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarma sonucunu doğuran yargı yetkisine sahip **olağanüstü merciler kurulamaz.»** demektedir.

Bu hüküm Anayasamızın «Genel hükümler» bölümünde yer almıştır. Genel hükümler, Anayasamızın temel hükümlerini saptamaktadırlar. Anayasanın 136. maddesinde yapılan değişiklikle olağanüstü mahkemeler kurulması, hem Anayasanın genel hükümlerine yani temel ilkelerine aykırı düşmekte ve hem de böyle bir değişiklik Anayasada barışmaz bir çelişki yaratmaktadır.

Yüz yıl önce imparatorluk döneminde ilân edilen 1876 Anayasası (Kanunu Esasî) olağanüstü mahkemeleri reddediyor ve şöyle diyordu:

«Her ne nam ile olursa olsun, mevadı mahsusayı rü'yet ve hükümet için mehakimi muayyene haricinde fevkalâde bir mahkeme ve yahut hüküm vermek selâhiyetini haiz komisyon teşkili katiyyen caiz değildir.» (Md. 89)

Yani anılan Anayasa, hangi ad altında olursa olsun belli ve özel eylemleri yargılamak üzere genel mahkemeler dışında olağanüstü mahkemeler ya da komisyonlar kurulamıyacağını kesinlikle hükme bağlamıştı.

Devlet Güvenlik Mahkemeleri, kuruluş yasasında yazılı olduğu gibi, genel mahkemeler dışında belli eylemleri yargılamak üzere kurulmuş olağanüstü mahkemelerdir. Demek ki 12 Mart Anayasa değişikliği, ülkemizi yüz yıl önceki Anayasal kuralların bile gerisine itmiştir. (2)

Burada hatırlatmak gerekir ki 1960 yılında Demokrat Parti iktidarınca kabul edilen «Yetki Kanunu» ile kurulan ünlü tahkikat komisyonları, hüküm verme yetkileri olmadığı halde Yüksek Adalet Divanı tarafından «Anayasanın ihlâli» olarak kabul edilmiş ve bu husus hükme bağlanmıştır.

12 Mart iktidarlarının Anayasa değişikliği yoluyla kurdukları mahkemeler ise hüküm verme yetkisine de sahip bulunmaktadırlar. Ama her nasılsa tadır.

Hükümet tarafından atanan, yerleri değiştirilebilen, görev yaptıkları mahkemeler Bakanlar Kurulunca her zaman ortadan kaldırılabilen hakimlerin bağımsızlıklarından söz edilemiyeceği kuşkusuzdur.

Bu mahkemelerin kuruluşu Anayasamızın «Tabii Hakim» ilkesiyle de bağdaşmamaktadır.

Siyasal suçlulara suçüstü hükümlerini uygulayan en çok üç günlük bir savunma süresinden sonra ölüm cezası verebilen bu mahkemelerin uygulamalarını savunma hakkı ile, altında imzamız bulunan Avrupa İnsan Hakları Evrensel Bildirisi hükümleri ile bağdaştırma olanaksızdır.

Bu mahkemelerde hakimi red istemleri, reddedilen hakimlerce incelenmekte ve böylece dünyanın hiç bir yerinde görülmeyen akla ve hukuka aykırı bir uygulama yapılmakta ve savunma hakkı bu yönden de kısıtlanmaktadır.

Bu mahkemelerde yargılanacak kişiler, hazırlık soruşturması esnasında yol hariç 15 gün hakim önüne çıkarılmadan gözaltında tutulabilmekte ve bu süre içinde güvenceden yoksun, türlü işkence olanakları ile karşı karşıya bırakılabilmektedir.

«Türk Milletinin ileri ölçüde demokratik özgürlüklere layık olduğu..., dünya coğrafyasındaki yerimizin de, çağdaş dünya koşullarının da, ekonomik veya eğitim alanlarındaki eksikliklerimizin de millet olarak bizi, gerçek demokrasinin gerektirdiğinden daha az özgürlükle yetinmek durumunda bırakmadığı» ifade edilen hükümet programı ve halkımızın 14 Ekim seçimleri sonunda her türlü antidemokratik baskı yöntemlerini oylarıyla reddetmesi karşısında:

Demokratik rejim anlayışı ile, demokrasi kuralları ile, Anayasamızın «Mahkemelerin bağımsızlığı», «Savunma hakkı» ilkeleriyle bağdaşmıyan, kişinin temel hak ve özgürlüklerini güvencesiz hale getiren ve toplumsal gelişmemiz yönünden ağır sakıncalar taşıyan bu tür yasa ve kurumların bir an önce hukuk düzenimizden uzaklaştırılması, Anayasal rejimimiz açısından zorunludur.

---

(1) Cumhuriyet 16.12.1972 günlü sayı.
«Anayasa'da doğan çelişki» başlıklı yazımız.

(2) Cumhuriyet 1.11.1973 günlü sayılar.
«Devlet Güvenlik Mahkemeleri» başlıklı inceleme yazılarımıza bakınız.

★

DÜZELTME

1 83. Sayımızdaki başyazının 23. sayfadaki 4. maddenin devamındaki «itmek istemeyen» itmek istiyen» şeklinde olacaktı.

2. 83. Sayımızdaki başyazının 23. sayfasında 5. maddeden sonra gelen 6. madde atlanmıştır. 6. madde şöyle olacaktır :

«Uluslaraarsı öğretmen örgütleriyle ilişki kurmamızı, eğitim ve öğretim sorunlarımızın çözümünde onlarla düşün alışverişinde bulunmamızı sağlıyacak yasaların çıkarılması için demokratik uğraşımızı sürdürmek zorundayız.»

Düzeltir, özür dileriz.

ANKARA SANAT TİYATROSU YENİ SEZONU 4 KASIM'DA AÇIYOR.

En son çıktığı Anadolu ve İzmir turnelerinde oynadığı «403 Kilometre», «El Kapısı» ve «Hitler Rejiminin Korku ve Sefaleti» oyunlarıyla halkın büyük ilgisini çeken AST yeni sezona 4 Kasımda Ankara'daki salonda başlıyor.

AST'ın bu seneki repertuarında geçen sezon büyük ilgi gören üç oyunun yanında yeni oyunlar da var. AST çalışanları bu oyunlar hakkında şunları söylüyorlar:

«Bu sezon halka hizmet açısından en yoğun ve en titiz çalışmaları yürüteceğimiz bir sezon olacaktır. Tiyatromuz bu oyunları seçerken her zamanki gibi ticarî kaygıları bir kenara atmış bulunuyor. Sahneye çıkaracağımız oyunlar yalnız ve yalnız halkımızın sömürü ve zulme karşı mücadelesinin bir parçası olacaktır. Biz, bunun dışında bir sanat faaliyeti kabul etmiyoruz. Halkını ve yurdunu seven sanatçıların görevi halkının kurtuluşu ve ülkesinin bağımsızlığı uğruna sanat eserleri yaratmak ve sergilemektir.

Bu sezon oynayacağımız ilk oyun Maksim Gorki'nin «Ana» romanından Bertolt Breht'in oyunlaştırdığı ve aynı adı verdiği oyundur. AST çalışanları olarak bu oyuna eklemeler yapıyor ve yeni boyutlar kazandırmaya çalışıyoruz. Bu oyunu devrim şehidi kardeşlerimizin anılarına ithaf ediyoruz. Bu oyunu seçmemizdeki bir başka neden de Anadolu turnesi sırasında yaptığımız soruşturmada seyircimizin bizden oynanmasını istediği romanlardan biri olmasıdır.

İkinci oyunumuz «Dimitrof'un Savunması»dır. Bu oyun da halkımızın mücadelesinin bir parçasıdır. Çünkü büyük devrimci Dimitrof, faşizme karşı devrimi savundu ve bu oyunun konusunu teşkil eden Laypzig duruşmasında faşizmin saldırgan, karanlık ve komplocu yüzünü bütün dünyaya teşhir etti. Bilindiği gibi Dimitrof, faşist Alman nazilerinin bizzat düzenlediği meclis binasının yakılması olayı ile ilgili olarak tutuklanmış ve mahkemede dünya halklarının faşizme karşı mücadelesini kararlılıkla savunmuştur. Onu yargılayanlar hüsrana uğradılar ve faşist tertipleri bir bir ortaya çıktı.

Oynamayı düşündüğümüz ve yazar Haşmet Zeybek ile çalışmalarını yürüttüğümüz üçüncü oyunumuz Osmanlı zulmüne karşı mücadelesiyle destanlar yaratmış olan «Köroğlu»dur.

Bu oyunları kollektif çalışmayla sahneye koyacağız. Provalarımız seyircinin öneri ve eleştirilerine açık olacaktır.»

★

ÖRGÜTLENME VE EĞİTİM

(Baştarafı Sayfa 1'de)

sözetti, öğretmen sorunlarının yurt sorunlarından ayrılamayacağını belirtti ve tüm öğretmenleri TÖB-DER çatısı altında birleşmeye ve mücadeleye çağırdı.

Cumhuriyet Bayramı tatilinden yararlanan genel başkan yardımcımız Cemil Çakır, genel sekreter Şaban Sezen ve yardımcısı Binali Seferoğlu da Trakya'daki bazı şubelerimizi denetlediler. Tekirdağ, Keşan ve Pınarhisar şubelerimizde yapılan toplantılara civar şubelerimiz temsilcileriyle Yönetim Kurulu üyelerimizden Nevvare Saraç ile Bölge Temsilcimiz Musa Artam da katıldılar.

Genel Merkez çalışmaları hakkında şube ve üyelerimize bilgi veren, sorulan soruları yanıtlayan arkadaşlarımız İstanbul şubemize de uğradılar ve şubenin çalışmalarını yönetim kurulu ile birlikte değerlendirdiler.

TÖB-DER
TÜRKİYE ÖĞRETMENLERİNİN DEMOKRATİK MÜCADELE ÖRGÜTÜ TÖB-DER'in 15 günlük yayın organıdır.
yıllık abonesi 20 tl.
gazi mustafa kemal bulv. 14/1 ankara

Dostlar Tiyatrosunun Yeni Çalışma Düzeni

Beş yıldan beri başarılı çalışmalarını sürdüren DOSTLAR TİYAROSU, 1974 — 1975 yılı sanat çalışmaları düzenini Dostlar Tiyatrosu Haber Bülteninin 17. sayısında açıklamıştır. Buna göre, Dostlar Tiyatrosu özel gösteriler (konserler, filmler, konferanslar, oyun eleştirileri, açık provalar ve sergiler) yanında aşağıdaki oyunları sahneye koyacaktır:

■ **ALPAGUT OLAYI — Bu oyun, 1969 yılında, Çorum ilindeki Alpagut Linyit İşletmesinde çalışan işçilerin giriştiği ve 35 gün başarıyla yürüttüğü bir işçi yönetimi denemesini konu alıyor.**

■ **KEREM GİBİ — Genco Erkal, Büyük Türk Şairi Nâzım Hikmet'in şiirlerinden büyük ölçüde müzik ve belge ile desteklenen çok değişik türde bir gösteri hazırlıyor.**

■ **HAVANA DURUŞMASI — 1971 de ancak 18 kez sunabildiğimiz bu belgesel oyun, Küba Devrimini baltalamak amacıyla ABD Emperyalizminin desteğiyle eyleme geçen karşı devrimcilerle, Küba'lı Devrimcilerin hesaplaşmasını anlatıyor.**

■ **DÜŞMANLAR — Maxim Gorki'nin bu ünlü oyunu, 1905 Rusya'sının çok yönlü sınıfsal bir çözümlemesi. Yazar, eşsiz gözlemi ve sağlam bilinciyle bu başyapıtında Ekim Devrimi öncesinin renkli bir panoramasını çiziyor;**

Dostlar Tiyatrosu ayrıca bu sezon abone sistemi uygulayacaktır. Daha önce yapılan bir anket sonucu getirilen abone sisteminin amacı şöyle saptanmıştır:

■ **Tiyatromuzun oyunlarını bugüne dek seyreden seyircilerimizin her gösterimizi izleyebilmelerini sağlamak ve seyircilerimizle sürekli bir işbirliğine gitmek...**

■ **Seyircimize müzik ve filim gibi sanat dallarıyla da seslenebilmek.**

■ **Sürekli seyircilerimizin oyunlarımızı ve diğer kültürel gösterilerimizi bedava veya daha ucuza izleme olanağını yaratmak...**

■ **Tiyatromuzun tüm sanatsal eylemlerini dar gelirli kitlelere daha geniş bir biçimde yaymak...**

Dostlar Tiyatrosu, sendikalı işçilerle TÖB—DER üyelerine yüzde elli indirim uygulamaktadır. Ayrıca, bunlar, abone olurlarsa. oyunlar için on lira olan indirimli biletleri beş liraya alabileceklerdir. Abone olacaklar, iki fotoğrafla tiyatro gişesine başvuracaklardır.

T Ö B — D E R
Sahibi : Ali Bozkurt
Yazı İşleri Md. : Musa Uysal
Adres : G. Mustafa Kemal Bulvarı 14/1 - 12 ANKARA
Tel : 25 14 52 _ 17 49 27
Abone : Yıllık 20 TL. 6 Aylık 10 TL.
Dış Ülkeler : Yıllık 50 TL.
Fiyatı : 1 TL.

ŞARK MATBAASI ANKARA — 1974

Sayın : .....

.....

.....

.....